БЕХАТАРИИ ОЗУҚАВОРӢ ВА КАМБИЗОАТӢ
№3-2017

АГЕНТИИ ОМОРИ НАЗДИ ПРЕЗИДЕНТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Агентство по статистике при Президенте Республики Таджикистан

Ҳайати таҳририя: Г.Ҳасанзода - Раиси ҳайати таҳририя
Шокирзода Ш.Ш.,- муовини Раиси ҳайати таҳририя
Аъзоёни ҳайати таҳририя: Давлатзода Қ.,Одилзода У.А.,
Қосимов Х.М., Минакова С.М., Ғафуров Ш. Ҳ.,
Қулов А. Н., Асматбеков Ф. Я. Наҷибуллоев А.Қ.

Масъулин:
- барои фаслҳои буллетен

Омори демографӣ, шуғли аҳолӣ ва иҷтимоӣ	Қулов А.Н.	227-80-88
Омори нарх ва таърифа	Наҷибуллоев А.Қ.	227-94-89
Маҷмӯи Маҳсулоти Дохилӣ, молия ва қарз	Минакова С.М.	227-98-71
Савдо, фаъолияти иқтисодии хориҷӣ	Асматбеков Ф.Я.	227-82-66
Кишоварзӣ, омори табиат ва ҳифзи муҳити зист	Хоҷаев З.А.	227-81-14

- таҳияи ҳуҷҷати асосӣ, танзими фаслҳо, ороиши техникӣ ва дизайн	Раёсати ҷамъбасту таҳлили иқтисодӣ ва робитаҳои байналмилалӣ Қосимов Х.М. тел.221-23-87 E-mail: stat@tojikiston.com
-барои нашри маҷмӯа	Сардори МКҲ -ии Агентии омори назди Президенти Ҷ.Т. Одилзода У. тел. 227-96-09

Муқаддима

Мувофиқи Матритсаи комиссияи Аврупоии Ислоҳоти Сиёсати Меморандум дар бораи ҳамдигарфаҳмӣ оид ба Барномаи бехатарии озуқаворӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, бо мақсади таъмин намудани низоми иттилооти таъҷилӣ ва таҳлили вазъи бехатарии озуқаворӣ дар ҷумҳурӣ ва мӯътамадии маълумотҳо, огоҳонидани истифобарандагони маълумотҳои бехатарии озуқаворӣ, инчунин, дар бораи таҳия ва нашри буллетен ҳар семоҳа оид ба бехатарии озуқаворӣ қарор қабул карда шуда буд.

Агентии омор аз соли 2005 ин ҷониб, оид ба бехатарии озуқаворӣ маводҳои таҳлилӣ пешниҳод менамояд. Ин буллетени таҳлилӣ дар се моҳ як маротиба бо се забон (тоҷикӣ, русӣ ва англисӣ) аз нашр мебарояд.

> *«Мафҳуми бехатарии озуқаворӣ дастрас будани озуқаворӣ ба ҳамаи одамон ҳама вақт барои ҳаёти солим ва фаъолона зарур мебошад. Яъне таҳти мафҳуми бехатарии озукаворӣ ба миқдори кофӣ мавҷуд будани хӯрокворӣ, хӯроквории зикршударо дастрас кардани хонаводаҳо (чӣ аз бозор ва чӣ аз дигар манбаъ, ки қобилияти кофии харидорӣ ба эътибор гирифта мешавад), инчунин ба миқдори зарурӣ истеъмол кардани хӯрокворӣ дар назар дошта мешавад».*

Маълумотҳои заминавӣ барои буллетен оид ба бехатарии озуқаворӣ инҳоянд: истеҳсоли маҳсулоти озуқа, мавҷуд ва дастрас будани озуқаворӣ, замини кишт, истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ, хусусиятҳои умумии иқлим, вазъияти истеъмол ва саломатӣ, бо об таъмин будан, нарх ва нишондиҳандаҳои миқдорӣ, ки аз вазъияти бозори озуқаворӣ шаҳодат медиҳанд.

Дар замимаҳои буллетен нишондиҳандаҳо барои Ҳуҷҷати Стратегияи паст кардани сатҳи камбизоатӣ, нишондиҳандаҳо дар бораи хӯроки аҳолӣ ва гурӯҳҳои гуногуни иҷтимоию иқтисодии он дарҷ шудаанд.

Агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳар семоҳа нашри буллетени иттилоотӣ дар бораи бехатарии озуқаворӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, бо иштироки як қатор вазорату идораҳо (Вазорати молия,

Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати маориф ва илм, Вазорати нақлиёт, Муассисаи давлатии обуҳавошиносӣ ва ғайраҳо) таҳия ва нашр менамояд.

Нашрия барои мутахассисон ва ҳам барои ҳамаи хоҳишмандон равона карда шудааст. Тавсия, пешниҳод ва мулоҳизаҳоро нисбати мазмуни буллетен ва шакли пешниҳоди маълумотҳои оморӣ ба Агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба нишонаи зер ирсол намудан мумкин аст.

734025 Ҷумҳурии Тоҷикистон
ш.Душанбе, кӯчаи Бохтар, 17
Тел: (992372) 2212387
Факс (992372) 2214375
E-mail: stat@tojikiston.com

© Агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, 2017
© Агентство по статистике при Президенте Республики Таджикистан, 2017

МУНДАРИҶА

Муқаддима...3
МАЗМУНИ МУХТАСАР...7
ФАСЛИ I. НИШОНДИҲАНДАҲОИ ИҶТИМОИЮ ИҚТИСОДӢ...9
1.1. Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ... 9
1.2.Индекси нарх ва таърифаҳо...10
1.3. Савдои хориҷӣ... 11
1.4. Бозори меҳнат... 11
ФАСЛИ II. МАВҶУД БУДАНИ ОЗУҚАВОРӢ...13
2.1. Афзоиши истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ...13
2.1.1. Дурнамои истеҳсоли маҳсулоти озуқаворӣ...13
2.1.2. Растанипарварӣ...15
2.1.3. Чорвопарварӣ...16
2.2. Таҳлили нархи истеҳсолкунанда...18
2.3. Савдои маҳсулоти асосии озуқаворӣ... 20
2.4. Мавҷудияти маҳсулоти озуқаворӣ ба ҳар нафар аҳолӣ...21
ФАСЛИ III. ДАСТРАС БУДАНИ ОЗУҚАВОРӢ...21
3.1. Таҳлили нархҳои истеъмолӣ... 22
3.2. Даромад ва хароҷот...25
3.2.1. Даромад...25
3.2.2. Хароҷот... 26
3.3 Камбизоатӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон...26
3.3.1. Бо озуқаворӣ таъмин набудани хонаводаҳое, ки беш аз нисфи даромади худро барои маҳсулоти хӯрокворӣ сарф менамоянд... 27
ФАСЛИ IV. ИСТЕЪМОЛОТ ВА ҲАЗМКУНӢ...27
4.1. Озуқаворӣ истеъмол кардани аҳолӣ... 28
4.2. Нишондиҳандаҳои бехатарии озуқаворӣ, ки ба даромадҳо вобаста нестанд... 30
4.2.1. Беморӣ... 30
4.2.2. Таваллуд, фавт, афзоиши табиӣ... 32
МЕТОДОЛОГИЯ...36
Устуворӣ...36
Истеъмол...36
***Дастрас* будан**... 36
Мавҷуд будан...36
Тафсирот...37
Замимаи 1. Маълумоти мухтасари шароити обу ҳаво дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон дар семоҳаи сеюми соли 2017... 39
Замимаи 2. Индикаторҳои мақсадноки асосии СМР-2030... 42
Замимаи 3. Тағйироти нархҳои миёнаи яклухт (пешниҳод) дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (сомонӣ/кг)... 45
Замимаи 4. Тағйироти нархҳои миёнаи истеъмолӣ аз рӯи семоҳаҳои солҳои 2014 - 2017 дар Тоҷикистон (сомонӣ/кг)... 46
Замимаи 5. Нишондиҳандаҳои ҷудогонаи буҷети хонаводаҳо аз рӯи гурӯҳҳои даҳфоизаи аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон (аз рӯи маълумотҳои таҳқиқоти интихобии хонаводаҳо)... 48

Замимаи 6. Тақсимоти хонаводаҳо ва аҳолии онҳо аз рӯи андозаи ҳисоби миёнаи даромади пулии умумии ҳар аъзои хонавода ва даромади дар ихтиёрдоштаи онҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар нӯҳ моҳи солҳои 2016-2017 (аз рӯи маълумоти таҳқиқоти интихобии хонаводаҳо, ба ҳисоби фоиз) 50
Замимаи 7. Хароҷоти пулии хонаводаҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (аз рӯи маълумоти таҳқиқоти интихобии хонаводаҳо) 51
Тақсимоти хонаводаҳо ва аҳолии онҳо аз рӯи андозаи ҳисоби миёнаи хароҷоти истеъмолӣ дар нӯҳ моҳи соли 2016 (аз рӯи маълумоти таҳқиқоти интихобии хонаводаҳо; ба ҳисоби фоиз)..53
Тақсимоти хонаводаҳо ва аҳолии онҳо аз рӯи андозаи ҳисоби миёнаи хароҷоти истеъмолӣ дар нуҳ моҳи соли 2017 (аз рӯи маълумоти таҳқиқоти интихобии хонаводаҳо, ба ҳисоби фоиз)..54
Замимаи 8. Истеъмоли хӯрокворӣ ба ҳисоби миёна ба ҳар узви хонаводаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон (аз рӯи маълумоти таҳқиқоти интихобии хонаводаҳо)...........55

МАЗМУНИ МУХТАСАР

- Маҷмӯи маҳсулоти дохилии истеҳсолшуда дар моҳҳои январ - сентябри соли 2017 аз рӯи маълумоти фаврӣ 42416,8 млн. сомониро ташкил дод, ки нисбат ба моҳҳои январ - сентябри соли 2016 бо нархҳои муқоисавӣ 106,8 фоизро ташкил медиҳад.

- Ҳаҷми маҳсулоти умумии кишоварзӣ дар моҳҳои январ - сентябри соли 2017 дар ҳамаи шаклҳои хоҷагидорӣ 16573,9 млн. сомониро ташкил дод, ки нисбат ба ҳамин давраи соли 2016-ум бо нархҳои муқоисавӣ 6,1 фоиз, аз он ҷумла дар соҳаи растанипарварӣ 12290,9 млн. сомонӣ ё 6,3 фоиз ва чорвопарварӣ 4283,0 млн. сомонӣ ё 5,5 фоиз зиёд шудааст.

- Дар моҳҳои январ - сентябри соли 2017 ҳаҷми истеҳсоли гӯшт (дар вазни зинда) дар ҳамаи категорияҳои хоҷагиҳо 130549 тоннаро ташкил намуд, ки нисбат ба ҳамин давраи соли 2016-ум 6,4 фоиз зиёд аст. Ҳаҷми умумии истеҳсоли шир дар ҳамаи шаклҳои хоҷагӣ дар моҳҳои январ - сентябри соли 2017 -ум 598909 тоннаро ташкил намуд, ки нисбат ба ҳамин давраи соли 2016-ум 3,6 фоиз зиёд мебошад.

- Воридоти молҳои озуқаворӣ дар моҳҳои январ - сентябри соли 2017 нисбат ба моҳҳои январ - сентябри соли 2016 - ум 5,4 фоиз зиёд шудааст, аз он ҷумла воридоти гандум 2,3 фоиз, қанду шакар ва маснуоти қаннодӣ 33,2 фоиз, картошка 2,9 баробар, сабзавот 2,2 баробар, макарон ва маснуоти макаронӣ 8,5 фоиз, равғани растанӣ 16,9 фоиз, тухм 2,9 баробар, шарбати меваю сабзавот 22,2 фоиз. Зимнан, дар ин давра воридоти орд 40,9 фоиз, чой 24,5 фоиз, шир ва маҳсулоти ширӣ 6,9 фоиз зиёд шудааст.

- Аз аввали соли 2017 нархи маҳсулоти хӯроквории зерин қимат шудааст: бехпиёз – 69,7 фоиз, сабзӣ – 61,2 фоиз, карам – 48,1 фоиз, картошка– 40,4 фоиз, нахӯд – 26,2 фоиз, гӯшти гов – 16,6 фоиз, гӯшти гӯсфанд – 12,5 фоиз, конфети шоколадӣ - 6,7 фоиз, шакар – 4,9 фоиз, равғани пахта – 3,9 фоиз, равғани маска – 2,9 фоиз ва орди навъи 1–ум – 2,1 фоиз. Дар айни ҳол, нархи помидор – 45,2 фоиз, себ – 19,9 фоиз, бодиринг – 19,7 фоиз, тухм – 11,5 фоиз, биринҷ – 4,0 фоиз ва шир – 2,1 фоиз арзон шудааст.

- Шумораи қувваҳои корӣ[1] (аҳолии машғули кор ва бекорони расмӣ ба қайд гирифташуда) аз рӯи баҳои пешакӣ дар моҳи сентябри соли 2017-ум 2337,4 ҳазор нафарро ташкил дод, ки аз ҷумлаи онҳо 2287,0 ҳазор нафар (97,8 фоиз) дар соҳаҳои иқтисодиёт машғуланд ва 50,4 ҳазор нафар расмӣ мақоми бекорро гирифтаанд, ки 2,2 фоизи шумораи қувваҳои кориро ташкил медиҳанд.

[1] Мафҳуми «аҳолии дар иқтисодиёт фаъол» мувофиқи қарори 19-умин Конференсияи байналмилалии оморчиёни меҳнат «Резолютсия оид ба омори фаъолияти меҳнатӣ, шуғл ва қувваҳои кории истифоданашуда» бекор карда шуд.

- Дар моҳҳои январ - сентябри соли 2017-ум 11,4 ҳазор нафар бо ташаббуси маъмурият ба рухсатии маҷбурӣ фиристода шудаанд, ки аз он ҷумла 7,9 ҳазор нафарашон (69,3 фоиз) бе ҳифзи музди меҳнат мондаанд. Дар реҷаи ҳафтаи нопурраи корӣ ва рӯзи кории нопурра 0,5 ҳазор нафар кор кардааст. Сатҳи бекорӣ бо назардошти бекории пинҳонӣ 2,7 фоизи қувваҳои кориро ташкил дод.

- Манбаи муҳимтарини даромади пулии хонаводаҳо дар нуҳ моҳи соли 2017 мисли пештара даромади меҳнатӣ – 51,4 фоиз, пардохтҳои ҳифзи иҷтимоӣ нафақа ва кӯмакпулиҳо-7,3 фоиз ва мадохилот аз фурӯши маҳсулоти кишоварзӣ – 6,3 фоиз мебошад.

- Дар нуҳ моҳи соли 2017 истеъмоли нон ва маҳсулоти нонӣ, ба ҳисоби миёна ба як нафар узви хонавода 119,42 килограммро ташкил медиҳад, ки ин барои ҳамаи минтақаҳои ҷумҳурӣ хос аст.

- Дараҷаи музди ҳақиқии меҳнат (бо назардошти тағйироти индекси нархҳо) дар моҳи сентябри соли 2017 нисбат ба моҳи августи соли 2017- ум 9,2 фоиз ва нисбат ба моҳи сентябри соли 2016-ум 7,5 фоиз зиёд шудааст. Дар моҳҳои январ - сентябри соли 2017 дараҷаи музди ҳақиқии меҳнат нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 14,1 фоиз зиёд шудааст.

- Музди меҳнати камтарин дар моҳи сентябри соли 2017 дар бахши воқеии намудҳои фаъолияти иқтисодӣ дар кормандони кишоварзӣ, шикор, ҷангалпарварӣ – 520,92 сомонӣ ва моҳипарварӣ – 774,58 сомониро ташкил дод.

- Маблағи умумии қарздорӣ аз пардохти музди меҳнат бо назардошти солҳои гузашта то охири моҳи сентябри соли 2017 - ум 38935,3 ҳазор сомонӣ, аз ҷумла дар соли ҳисоботи 2017-ум 24222,6 ҳазор сомонӣ ё 62,2 фоизи маблағи умумии қарздориро ташкил додааст.

- Қарздории аз ҳама зиёд дар бахши воқеии намудҳои фаъолияти иқтисодӣ дар сохтмон – 9893,8 ҳазор сомонӣ (25,4 фоиз аз маблағи умумӣ), саноати истихроҷи маъданҳои кухӣ ва коркарди конҳо – 7812,2 ҳазор сомонӣ (20,1 фоиз), дар саноати коркард – 5667,5 ҳазор сомонӣ (14,6 фоиз), кишоварзӣ, шикор ва ҷангалпарварӣ – 3960,0 ҳазор сомонӣ (10,2 фоиз), боқӣ мондааст.

ФАСЛИ I. НИШОНДИҲАНДАҲОИ ИҶТИМОИЮ ИҚТИСОДӢ

Нишондиҳандаҳои иҷтимоию иқтисодӣ, ки дар поён пешниҳод шудаанд, вазъи умумии иқтисодиёти мамлакатро барои таҳлили ҳолати бехатарии озуқаворӣ тавсиф менамоянд.

1.1. Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ

Маҷмӯи маҳсулоти дохилии истеҳсолшуда дар моҳҳои январ - сентябри соли 2017 аз рӯи маълумоти фаврӣ 42416,8 млн. сомониро ташкил дод, ки нисбат ба моҳҳои январ - сентябри соли 2016 бо нархҳои муқоисавӣ 106,8 фоизро ташкил медиҳад.

Ба афзоиши бештари ММД зиёдшавии ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ, саноат, савдо ва хизматрасонӣ таъсир расондааст.

Ҷадвали 1: Нишондиҳандаҳои асосии иҷтимоию иқтисодӣ

	с.2015	с.2016	нӯҳ моҳи соли 2017[1]
Шумораи аҳолии доимӣ, (дар охири давра) млн.нафар	8,5	8,7	8,9
ММД-и номиналӣ (млн. сомонӣ)	48408,7	54471,1	42416,8
аз он ҷумла ба ҳисоби фоиз:			
кишоварзӣ	22,0	20,7	20,7
саноат	13,3	15,1	17,1
хизматрасонӣ ва савдо	52,1	52,9	51,1
ММД ба ҳар сари аҳолӣ (сомонӣ)	5727,8	6299,6	х
Афзоиши ММД, ба ҳисоби фоиз нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта	6,0	6,9	6,8
Касри/фоидаи буҷети давлатӣ (ба ҳисоби фоиз нисбат ба ММД)	0,8	-1,7	0,6
Индекси нархҳои истеъмолӣ, ба ҳисоби фоиз нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта	105,8	105,9	107,5
Индекси нархи молҳои озуқаворӣ	106,8	105,0	109,5
Индекси нархҳои хизматрасонӣ	103,0	104,9	105,6
Қурби сомонӣ нисбат ба доллар	6,1645	7,8356	8,4632
Сатҳи бекории расмӣ ба қайд гирифташуда (фоиз)	2,5	2,3	2,4
Шумораи бекорони расмӣ ба қайд гирифташуда, ҳазор нафар	51,1	53,1	54,1
ба ҳисоби фоиз нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта	92,1	103,9	99,9

[1)] *маълумотҳои пешакӣ*

	с.2015	с.2016	нӯҳ моҳи соли 2017[1]
Музди меҳнати миёнаи ҳармоҳа (сомонӣ)	878,91	962,16	1138,11
ба ҳисоби фоиз нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта	107,7	109,5	123,0
Тарози (баланси) савдо (млн. доллар)	-2545,0	-2132,5	-1065,9
Ҳиссаи озуқаворӣ дар воридот, ба ҳисоби фоиз	23,1	21,5	23,1
Ҳиссаи озуқаворӣ дар содирот, ба ҳисоби фоиз	4,8	3,6	2,6
[1)] *маълумотҳои пешакӣ*			

Манбаъ: Агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

1.2.Индекси нарх ва таърифаҳо

Индекси нархҳои истеъмолӣ дар моҳи сентябри соли 2017-ум 99,6 фоизро ташкил дод, аз он ҷумла ба молҳои озуқа – 99,0 фоиз, молҳои ғайриозуқа - 100,8 фоиз ва хизматрасонии пулакӣ ба аҳолӣ – 99,6 фоизро ташкил дод.

Аз аввали соли 2017 индекси нархҳои истеъмолӣ 105,6 фоиз, аз он ҷумла ба молҳои озуқа – 105,9 фоиз, ба молҳои ғайриозуқа – 103,2 фоиз ва хизматрасонии пулакӣ ба аҳолӣ – 108,8 фоизро ташкил кард.

Графики 1: Тағйироти индекси нархҳои истеъмолии молҳои озуқа ва ғайриозуқа ва хизматрасонии пулакӣ ба аҳолӣ (дар охири моҳ ба ҳисоби фоиз нисбат ба моҳи декабри соли 2014)

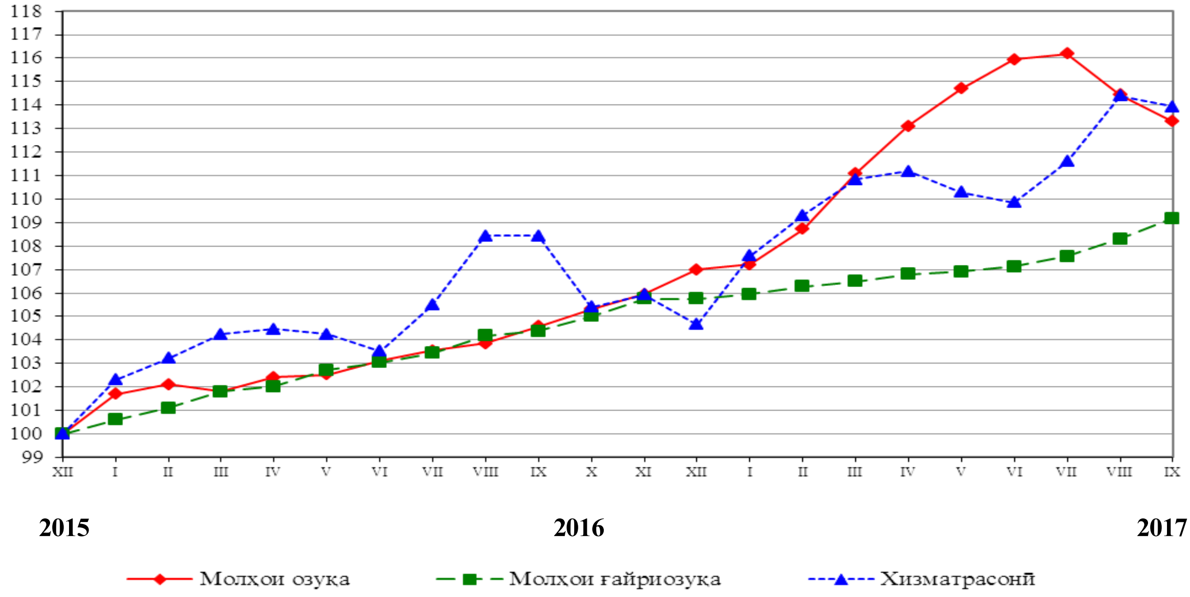

Дар давоми моҳҳои январ - сентябри соли 2017 афзоиши нархи молҳои озуқа нисбат ба нархи молҳои ғайриозуқа бештар тағйир ёфтааст.

Дар фасли 3 оид ба дастрас будани аҳолӣ ба озуқаворӣ маълумоти муфассал оварда шудааст.

1.3. Савдои хориҷӣ

Дар моҳҳои январ - сентябри соли 2017 гардиши савдои хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон 2868,6 млн. доллари ИМА - ро ташкил дод, ки нисбат ба моҳҳои январ - сентябри соли 2016-ум 0,9 фоиз ё 27,2 млн. доллар кам мебошад. Тарози савдо манфӣ буда, дар моҳҳои январ - сентябри соли 2017-ум 1065,9 млн. долларро ташкил кард. Ҷумҳурии Тоҷикистон бо 102 мамлакат, аз он ҷумла бо 10 мамлакати ИДМ ва бо 92 мамлакати хориҷи дур муносибати савдои хориҷӣ дорад.

Дар гардиши савдои хориҷӣ ба ҳиссаи мамлакатҳои ИДМ 51,1 фоиз ё 1466,0 млн. доллар ва ба ҳиссаи мамлакатҳои хориҷи дур 48,9 фоиз ё 1402,6 млн. доллар рост меояд. Касри тарози савдо бо мамлакатҳои ИДМ – 883,0 млн. доллар, бо мамлакатҳои хориҷи дур – 182,9 млн. долларро ташкил додааст.

Дар моҳҳои январ - сентябри соли 2017 содироти мол 901,4 млн. долларро ташкил кард, ки нисбат ба моҳҳои январ - сентябри соли 2016-ум 34,0 фоиз ё 228,7 млн. доллар зиёд шудааст.

Воридоти мол ба ҷумҳурӣ 1967,2 млн. долларро ташкил кардааст, ки нисбат ба моҳҳои январ – сентябри соли 2016-ум 11,5 фоиз ё 255,9 млн доллар кам шудааст.

Дар содирот аз ҷумлаи маҳсулоти растанӣ ҳиссаи меваҷот бо арзиши умумии 7556,1 ҳазор доллар бештар аст. Меваҷот ва сабзавот ба маблағи 2814,1 ҳазор доллар, дар воридот бошад, гандум ба маблағи 131490,6 ҳазор доллар ва орд ба маблағи 10113,7 ҳазор доллар афзалият доранд.

1.4. Бозори меҳнат

Шумораи қувваҳои корӣ[2] (аҳолии машғули кор ва бекорони расмӣ ба қайд гирифташуда) аз рӯи баҳои пешакӣ дар моҳи сентябри соли 2017-ум 2337,4 ҳазор нафарро ташкил дод, ки аз ҷумлаи онҳо 2287,0 ҳазор нафар (97,8 фоиз) дар соҳаҳои иқтисодиёт машғуланд ва 50,4 ҳазор нафар расмӣ мақоми бекорро гирифтаанд, ки 2,2 фоизи шумораи қувваҳои кориро ташкил медиҳанд.

Шумораи бекорони дар Агентиҳои меҳнат ва шуғли аҳолии Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон расмӣ ба қайд гирифташуда дар охири моҳи сентябри соли 2017-ум 50,4 ҳазор нафарро ташкил карда, нисбат ба моҳи сентябри соли 2016-ум 5,8 фоиз кам шудааст. Аз ҷумлаи бекорони ба қайд гирифташуда занон 53,8 фоиз (27,1 ҳазор нафар). Сатҳи бекории расмӣ ба қайд гирифташуда нисбат ба шумораи қувваҳои корӣ 2,2 фоизро ташкил кардааст.

Ҳиссаи бештари бекорони расмӣ ба қайд гирифташударо то охири моҳи сентябри соли 2017 шахсоне ташкил медиҳанд, ки тайёрии касбӣ надоранд ва шахсоне, ки муддати тӯлонӣ дар ҷустуҷӯи кор ҳастанд (79,9 фоизи шумораи умумии бекорони ба қайд гирифташуда ё 43,1 ҳазор нафар). Ғайр аз ин, 62,8 фоизи бекорони ба қайд гирифташуда таҳсилоти миёнаи умумӣ ва миёнаи нопурра доранд (31,6 ҳазор нафар). Ин омилҳо ба пайдо кардани ҷои корӣ ба бекорон мушкилот меорад.

Бекории пинҳонӣ машғулияти нопурра мебошад, дар ҳолате ки истеҳсолот бозистодааст, як қисми кормандон ба рухсатии маҷбурӣ ё ба корҳои реҷаашон ҳафтаи нопурра ё рӯзи кории нопурра мераванд. Дар моҳҳои январ - сентябри соли 2017-ум 11,4 ҳазор нафар бо ташаббуси маъмурият ба рухсатии маҷбурӣ фиристода шудаанд, ки аз он ҷумла 7,9 ҳазор нафарашон (69,3 фоиз) бе ҳифзи музди меҳнат мондаанд. Дар реҷаи ҳафтаи нопурраи корӣ ва рӯзи кории нопурра 0,5 ҳазор нафар кор кардааст. Сатҳи бекорӣ бо назардошти бекории пинҳонӣ 2,7 фоизи қувваҳои кориро ташкил дод.

---

[2] Мафҳуми «аҳолии дар иқтисодиёт фаъол» мувофиқи қарори 19-умин Конференсияи байналмилалии оморчиёни меҳнат «Резолютсия оид ба омори фаъолияти меҳнатӣ, шуғл ва қувваҳои кории истифоданашуда» бекор карда шуд.

Дар моҳҳои январ - сентябри соли 2017 дараҷаи музди ҳақиқии меҳнат нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 14,1 фоиз зиёд шудааст.

Музди меҳнати камтарин дар моҳи сентябри соли 2017 дар бахши воқеии намудҳои фаъолияти иқтисодӣ дар кормандони кишоварзӣ, шикор, ҷангалпарварӣ – 520,92 сомонӣ ва моҳипарварӣ – 774,58 сомониро ташкил дод. Музди меҳнати аз ҳама баланд дар бахши воқеии иқтисодиёт дар дар сохтмон – 2063,96 сомонӣ, саноати истихроҷи маъданҳои кӯҳӣ ва коркарди конҳо – 2399,55 сомонӣ, дар нерӯи барқ, газ ва таъминоти об – 1583,95 сомонӣ буд. Умуман дар бахши воқеии намудҳои фаъолияти иқтисодӣ музди миёнаи ҳармоҳаи меҳнат дар моҳи сентябри соли 2017-ум 1259,41 сомониро ташкил дод ва нисбат ба моҳи сентябри соли 2016-ум 1,6 баробар зиёд шудааст.

Дар бахши хизматрасонии намудҳои фаъолияти иқтисодӣ музди меҳнати аз ҳама баланд дар кормандоне, ки дар фаъолияти миёнаравиҳои молиявиро иҷро мекунанд – 2957,84 сомонӣ, дар нақлиёт, хоҷагии анбор ва алоқа фаъолият мекунанд – 2284,94 сомонӣ, дар амалиётҳо бо амволи ғайриманқул, иҷора ва фаъолияти тиҷоратӣ 1539,21 сомонӣ ба қайд гирифта шудааст. Умуман музди миёнаи ҳармоҳаи меҳнати кормандони бахши хизматрасонии намудҳои фаъолияти иқтисодӣ дар моҳи сентябри соли 2017-ум 1107,09 сомониро ташкил дод ва нисбат ба моҳи сентябри соли гузашта 3,7 фоиз зиёд шудааст.

Графики 2: Динамикаи индекси нархҳои истеъмолӣ, музди номиналӣ ва ҳақиқии меҳнат (декабри соли 2012 = 100)

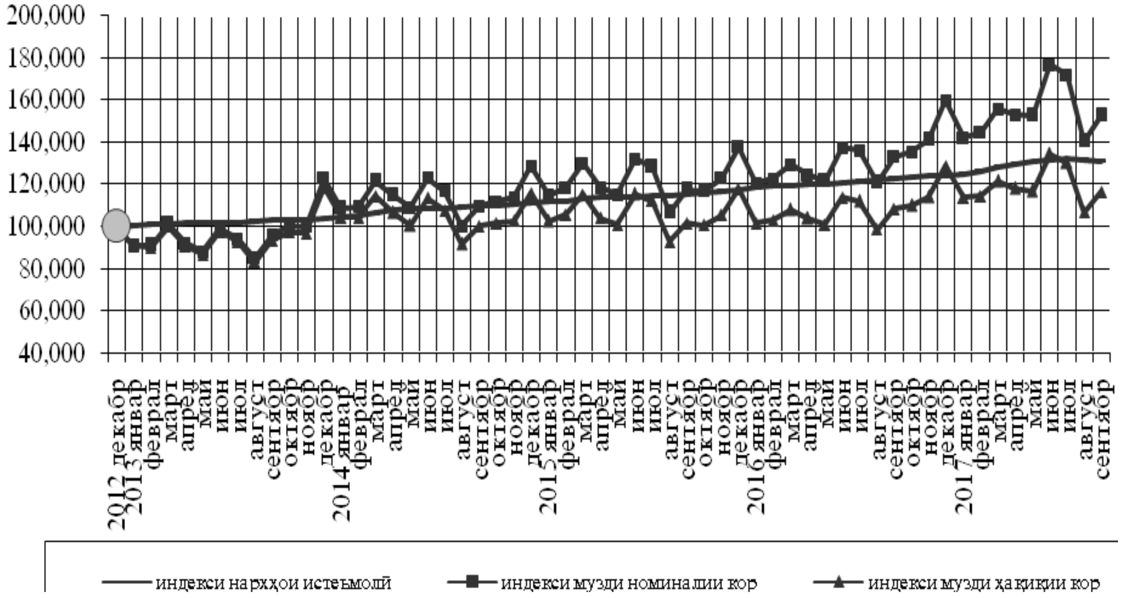

Маблағи умумии қарздорӣ аз пардохти музди меҳнат бо назардошти солҳои гузашта то охири моҳи сентябри соли 2017 - ум 38935,3 ҳазор сомонӣ, аз ҷумла дар соли ҳисоботи 2017-ум 24222,6 ҳазор сомонӣ ё 62,2 фоизи маблағи умумии қарздориро ташкил додааст.

Қарздории аз ҳама зиёд дар бахши воқеии намудҳои фаъолияти иқтисодӣ дар сохтмон – 9893,8 ҳазор сомонӣ (25,4 фоиз аз маблағи умумӣ), саноати истихроҷи маъданҳои кӯҳӣ ва коркарди конҳо – 7812,2 ҳазор сомонӣ (20,1 фоиз), дар саноати коркард – 5667,5 ҳазор сомонӣ (14,6 фоиз), кишоварзӣ, шикор ва ҷангалпарварӣ – 3960,0 ҳазор сомонӣ (10,2 фоиз), боқӣ мондааст.

ФАСЛИ II. МАВҶУД БУДАНИ ОЗУҚАВОРӢ

Мавҷуд будани озуқаворӣ - мавҷудияти миқдори озуқаворӣ дар натиҷаи истеҳсоли худӣ ё аз ҳисоби бозор мебошад. Дар сатҳи мамлакат мавҷуд будани озуқаворӣ аз рӯи ҷамъи захираҳои озуқаворӣ, воридоти тиҷоратӣ, ёрии озуқаворӣ ва истеҳсолоти худӣ муайян карда мешавад. Ба мавҷудият омилҳои зерин: шароити обу ҳаво, ҳосилнокӣ, саршумор ва маҳсулнокии чорво, нархи муқарраркардаи истеҳсолкунандаҳо ба озуқаворӣ, нархи хӯрокворӣ дар мамлакатҳои ҳамсоя, инчунин масъалаҳои сиёсати дохилӣ, ки истеҳсолот, савдо, тақсимот ва нархгузориро муайян менамоянд, ба назар гирифта мешаванд.

2.1. Афзоиши истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ

Ҳаҷми маҳсулоти умумии кишоварзӣ дар моҳҳои январ - сентябри соли 2017 дар ҳамаи шаклҳои хоҷагидорӣ 16573,9 млн. сомониро ташкил дод, ки нисбат ба ҳамин давраи соли 2016-ум бо нархҳои муқоисавӣ 6,1 фоиз, аз он ҷумла дар соҳаи растанипарварӣ 12290,9 млн. сомонӣ ё 6,3 фоиз ва чорвопарварӣ 4283,0 млн. сомонӣ ё 5,5 фоиз зиёд шудааст.

2.1.1. Дурнамои истеҳсоли маҳсулоти озуқаворӣ
Таъсири шароити обу ҳаво ва иқлим ба соҳаи растанипарварӣ

Июл. Моҳи июл аз ҳама моҳи гарми сол дар тамоми ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад. Дар ҳамвориҳои ҳудуди кишвар дар соатҳои нимаи дуюми рӯз ҳарорати ҳаво то 35+40⁰С гармӣ баланд гардида, вале ҳарорати хок ба 60+70⁰С гармӣ мерасад.

Дар ин давра дар шаҳри Душанбе ҳавои нисбатан гарм мушоҳида гардид, ки ҳарорати баландтарини он +43,7⁰С гармӣ баробар шуд. Чунин ҳарорати баландтарини ҳаво вобаста ба шароити обу ҳаво аз соли 1932 ба қайд гирифта нашуда буд (рекорди пешин +43,4⁰С дар июли соли 2001 шуда буд).

Дар моҳи июл дар ҷумҳурӣ тадриҷан пасту баландшавии сатҳи тартиботи оби дарёҳо мушоҳида карда шуд. Танҳо дар аввали даҳрузаи якум ва миёнаи даҳрӯзаи сеюми моҳи июл бо сабаби афзоиши ҳарорат дар дарёҳои ҷумҳури сарфаи баланди оби дарёҳо танҳо дар дарёҳои ҷоришавии нишебиҳои қаторкуҳҳои Ғунд, Вахш, Обихингов, Панҷ ва Зарафшон ба қайд гирифта шуд, ки ин ба зиёд шудани сарфи об мусоидат намуд.

Август. Моҳи август дар ҷумҳури ҳавои гарми муътадил бавуҷуд омад.

Ҳарорати моҳонаи ҳаво дар бисёри ноҳияҳои водигӣ ва доманакӯҳи дар ҳудуди меъёри миёнаи бисёрсола қарор дошта дар баъзе ноҳияҳо аз меъёр 10⁰С баланд (дар Ҳушёрӣ ва Дехавз 30⁰С, дар Навобод 10⁰С паст) буда, дар водиҳо ва доманакӯҳҳо 24+28⁰С, дар ноҳияҳои кӯҳи 18+23⁰С (дар Дарвоз 28⁰С), дар ноҳияҳои баландкӯҳи ВМКБ 10+12⁰С-ро ташкил дод.

Ҳарорати нисбатан баландтарин дар даҳаи аввали моҳ, ин чунин 29-31 август, ки ҳарорати баландтарини ҳаво дар водиҳо то 37+40⁰С, баъзе мавридҳо дар

ҷануб то +42^{0}С, дар ноҳияҳои кӯҳӣ то 29+34^{0}С (дар Дарвоз то 36+38^{0}С) буда 2-4^{0}С аз меъёри миёнаи моҳона аз меъёр баланд буд. Шабона ҳарорат дар водиҳо дар даҳаи аввали моҳ то 19+24^{0}С, дар ноҳияҳои кӯҳи то 12+17^{0}С (дар ноҳияи Дарвоз то 19+24^{0}С) баланд шуд.

Миқдори умумии моҳонаи боришот дар ҳама минтақаҳо аз меъёр паст буда барои вилояти Суғд 0-44 фоиз, барои ноҳияҳои тобеъи марказ 0-38 фоиз, барои ВМКБ 0-43 фоизро ташкил дод.

Дар моҳи август асосан пастшавии сатҳи оби дарёҳо дар ҷумҳурӣ бақайд гирифта шуд. Дар маҷмӯъ сарфаи миёнаи моҳонаи оби дарёҳо дар ҷумҳурӣ дар ҳади меъёр ва аз меъёр кам (43-112 фоиз) ба қайд гирифта шуда танҳо дар дарёҳои Яхсу – Восеъ, Қисилсу – Сомончӣ ва Гунд – Хоруғ сарфаи миёнаи об аз меъёр 135-244 фоиз зиёд мушоҳида карда шуд.

Сентябр. Моҳи сентябр дар Тоҷикистон ҳавои нисбатан гарми бо боришоти гуногун ба амал омада танҳо дар вилояти Хатлон боришот кам ба назар расид.

Ҳарорати миёнаи моҳонаи ҳаво дар бисёри ноҳияҳои кишвар аз меъёр 1-3^{0}С баланд, дар баъзе ноҳияҳо дар ҳудуди меъёр, дар ноҳияҳои алоҳидаи кӯҳӣ аз меъёр 1-2^{0}С паст буда, дар водиҳо ва доманакӯҳҳо 17+22^{0}С гарм, дар ноҳияҳои кӯҳӣ 14+19^{0}С гарм (дар Деҳавз +9^{0}С гарм, дар Дарвоз +24^{0}С гарм), дар ноҳияҳои баландкӯҳии ВМБК 5+8^{0}С гармиро ташкил дод.

Миқдори моҳонаи боришот дар бисёри ноҳияҳо аз меъёр баланд буда дар вилояти Суғд 223-340 фоиз, дар вилояти Хатлон 0-12 фоиз, дар ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ 24-307 фоиз ва дар ВМБК 42-495 фоиз (ба ғайр аз Ишкошим 0 фоиз)-ро ташкил дод.

Тадриҷан пастшавии сатҳи об дар моҳи сентябр дар дарёҳои ҷумҳурӣ бақайд гирифта шуд. Сарфаи миёнаи моҳонаи оби дарёҳо дар ҷумҳурӣ дар ҳади меъёр ва аз меъёр кам 55-102 фоиз ба қайд гирифта шуда танҳо дар дарёҳои Вахш – Дарбанд, Зарафшон – Дупулӣ ва Қизилсу – Сомончӣ сарфаи миёнаи моҳонаи об аз ҳади меъёр 116-151 фоиз зиёд буд.

Ҷадвали 2: Ҳолати обанборҳо дар 30 сентябри соли 2017

обанбор	тағйирот дар давоми моҳ м^3	ҳаҷми об дар соли 2017		ҳаҷми об дар соли 2016	
		млн.м^3	бо фоиз нисбат ба ғунҷоиш	млн.м^3	бо фоиз нисбат ба ғунҷоиш
Қайроққум	226,0	3389	81,6	2274	54,7
Норак	29,0	10574	100,7	10574	100,6

2.1.2. Растанипарварӣ

Ҷадвали 3: Замини кишт ва ҷамъоварии умумии ҳосил

	2015	2016	нуҳ моҳи с.2017
Замини кишт, ҳазор гектар	830,6	837,3	837,2
Зироатҳои тирамоҳӣ	256,3	259,0	253,2
Зироатҳои ғалладона	256,3	259,0	253,2
Зироатҳои баҳорӣ	574,3	578,3	584,0
Зироатҳои ғалладона	166,6	164,4	159,2
аз он :			
гандум	61,9	62,5	60,9
ҷав	54,6	53,6	49,5
Зироатҳои техникӣ	188,6	190,7	203,4
картошка	39,8	41,6	40,6
сабзавот	55,4	58,2	59,6
полизӣ	21,4	20,0	20,3
Ҷамъоварии умумӣ, ҳазор тонна			
ғалладона	1392,6	1435,8	1204,8
картошка	887,4	898,1	547,2
сабзавот	1666,6	1748,3	1430,3
полизӣ	592,4	594,2	534,4

Манбаъ: Агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

Дар моҳҳои январ - сентябри соли 2017 дар ҳамаи шаклҳои хоҷагдорӣ 1204792 тонна ғалладонагиҳо, 230420 тонна пахта, 547158 тонна картошка, 1430344 тонна сабзавот, 534463 тонна полизӣ, 292786 тонна меваҷот ва ангур 158057 тонна истеҳсол карда шудааст, ки нисбат ба ҳамин давраи соли 2016-ум пахта 54,0 фоиз, сабзавот 7,1 фоиз, полизӣ 8,4 фоиз, меваҷот 8,8 фоиз ва ангур 5,9 фоиз зиёд мебошад. Истеҳсоли ғалладонагиҳо ва картошка бошад, нисбат ба ҳамин давраи соли 2016-ум мутаносибан 1,0 фоиз ва 22,8 фоиз кам шудааст.

Ҷамъоварии ҳосил

Дар хоҷагиҳои ҷамъиятӣ ва деҳқонӣ то 1 октябри соли 2017-ум 291805 гектар зироати ғалладона ва лубиёӣ (бе ҷуворимакка) ҷамъоварӣ карда шудааст, ки аз он 290142 гектар кӯфта шуда, 802326 тонна ғалла истеҳсол карда шудааст ва ҳосилнокии ҳар гектар 26,9 сентнериро ташкил намуд. Аз 17646 гектар 390686 тонна картошка ҷамъоварӣ шудааст, ки ҳосилнокии ҳар гектар 188,9 сентнериро ташкил додаст, аз 29066 гектар 733759 тонна сабзавот истеҳсол шудааст, ки ҳосилнокии ҳар гектар 252,4 сентнериро ташкил медиҳад. Аз 16343 гектар 395302 тонна зироати полизӣ ҷамъоварӣ карда шудааст, ки ҳосилнокии ҳар гектар 241,9 сентнериро ташкил медиҳад. Дар ҳамин давра 151164 тонна мева ҷамъоварӣ карда шудааст, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 8,3 фоиз зиёд ва 77886 тонна ангур ҷамъоварӣ карда шудааст, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 6,4 фоиз зиёд мебошад.

Кишти барвақтии зироатҳо

То 1 октябри соли 2017 дар хоҷагиҳои ҷамъиятӣ ва деҳқонӣ дар майдони 9321 гектар кишти барвақтии зироатҳо гузаронида шудааст. Аз замини умумии кишт 8655 гектарро сабзавот, 23 гектарро сабзавоти тухмӣ ва 643 гектарро зироатҳои хӯроки чорво ташкил медиҳад. Нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта сабзавот 34,1 фоиз зиёд ва сабзавоти тухмӣ 8,0 фоиз ва зироатҳои хӯроки чорво 13,2 фоиз кам кишт карда шудааст.

Захираи тухмӣ

То 1 октябри соли 2017 хоҷагиҳои ҷамъиятӣ ва деҳқонӣ 44326 тонна ғалладонаи тухмӣ (аз он ҷумла гандум 41712 тонна,) захира намудаанд. Нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта тухмии ғалладона ва лӯбиёӣ 7,2 фоиз, аз он ҷумла гандум 8,5 фоиз зиёд захира карда шудааст.

2.1.3. Чорвопарварӣ

То 1 октябри соли 2017 дар ҳамаи категорияҳои хоҷагиҳо саршумори чорвои калони шохдор 2276,2 ҳазор сарро ташкил кардааст, ки нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 56,2 ҳазор сар ё 2,5 фоиз зиёд аст. Дар ҳамин давра саршумори гӯсфанду буз 5594,6 ҳазор сарро ташкил дода, 136,8 ҳазор сар ё 2,5 фоиз афзуд. Аз саршумори умумӣ 92,8 фоизи саршумори чорвои калони шохдор ва 81,1 фоизи саршумори гӯсфанду буз ба хоҷагиҳои аҳолӣ рост меояд.

Афзоиши саршумори чорвои калони шохдор дар хоҷагиҳои вилояти Хатлон 4,6 фоиз, ВМКБ 1,6 фоиз, вилояти Суғд 1,5 фоиз ва НТҶ 0,7 фоизро ташкил дод.

Ҷадвали 4: Нишондиҳандаҳои асосии маҳсулоти соҳаи чорвопарварӣ дар ҷумҳурӣ

	2015	2016	нуҳ моҳи с.2017
Истеҳсолот, ҳаз. тонна			
Гӯшт (дар вазни кушта)	108,8	116,7	65,3
аз он ҷумла:			
гӯшти гову гӯсола	48,4	51,9	38,1
гӯшти гӯсфанду буз	54,1	58,0	22,3
гӯшти мурғ	1,6	1,7	1,7
гӯшти дигар намуди чорво	4,7	5,1	3,2
Шир	888,9	918,0	598,9
Тухм, млн. дона	357,2	337,2	215,7
Маҳсулнокӣ[1]			
Ҳисоби миёнаи ширдушӣ аз як сар модагови ширдеҳ, кг	1679	1676	1336
Тухмгирӣ аз як сар мокиён, дона	221	201	164

[1)] дар корхонаҳои кишоварзӣ ва хоҷагиҳои деҳқонӣ

Графики 3: Истеҳсоли маҳсулоти асосии чорвопарварӣ дар ҳамаи категорияҳои хоҷагӣ то 1 октябри соли 2017, ҳазор тонна

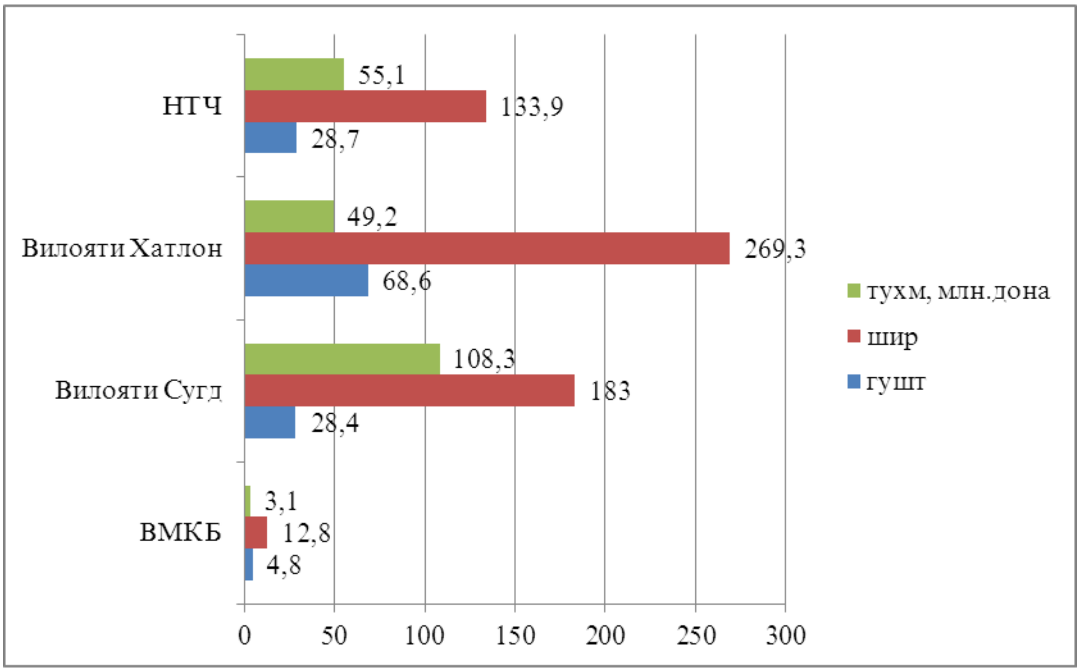

2.2. Таҳлили нархи истеҳсолкунанда

Ҷадвали 5: Тағйироти нархи истеҳсолкунанда

(сомонӣ/кг)

	2015				2016				2017		
	семоҳ. I	семоҳ. II	семоҳ. III	семоҳ. IV	семоҳ. I	семоҳ. II	семоҳ. III	семоҳ. IV	семоҳ. I	семоҳ. II	семоҳ. III
Гандум	1,22	1,60	1,50	1,52	1,42	1,69	1,50	1,38	1,57	2,53	1,94
Шир	1,86	2,48	2,10	2,19	1,07	2,43	2,50	1,85	2,54	2,56	2,65
Картошка	1,37	1,17	1,32	1,39	0,78	1,24	1,34	1,58	3,19	3,03	3,20

Манбаъ: Агентии омори назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

Дар моҳҳои январ - сентябри соли 2017 воридоти гандум нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 2,3 фоиз зиёд шудааст.

Графики 4: Тағйироти нархҳои чакана ва нархҳои истеҳсолкунандаҳо ба картошка, сомонӣ/кг

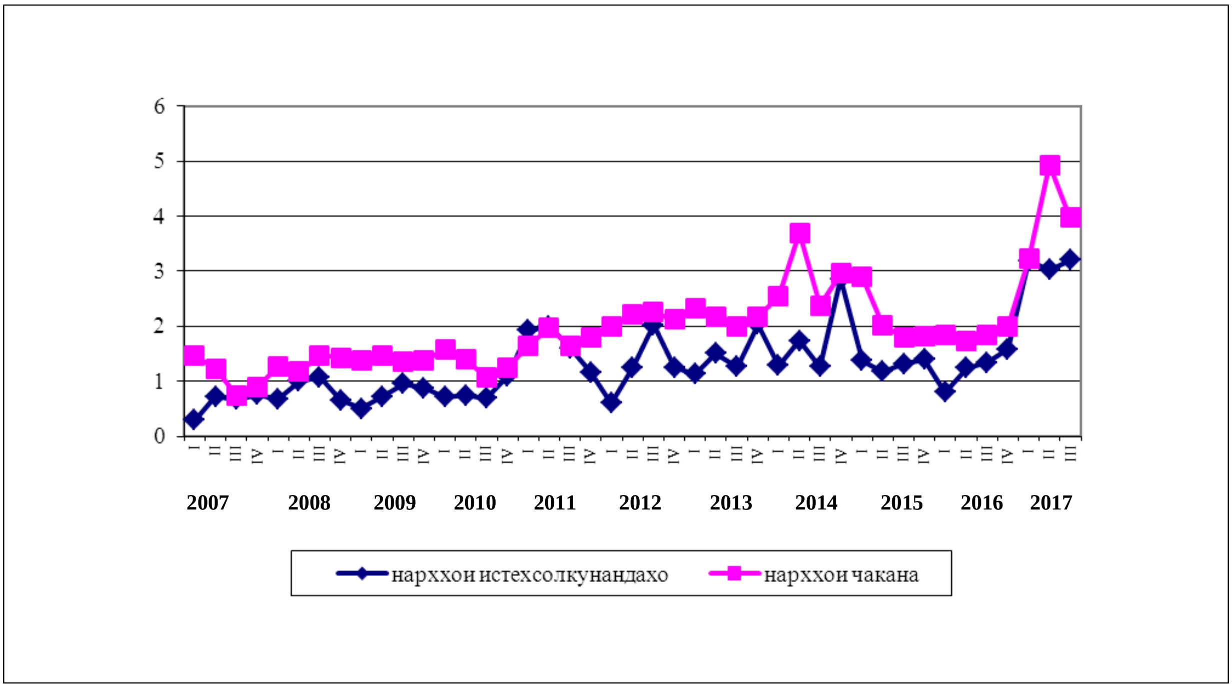

Графики 5: Тағйироти нархҳои чакана ва нархҳои истеҳсолкунандаҳои шир, сомонӣ/кг

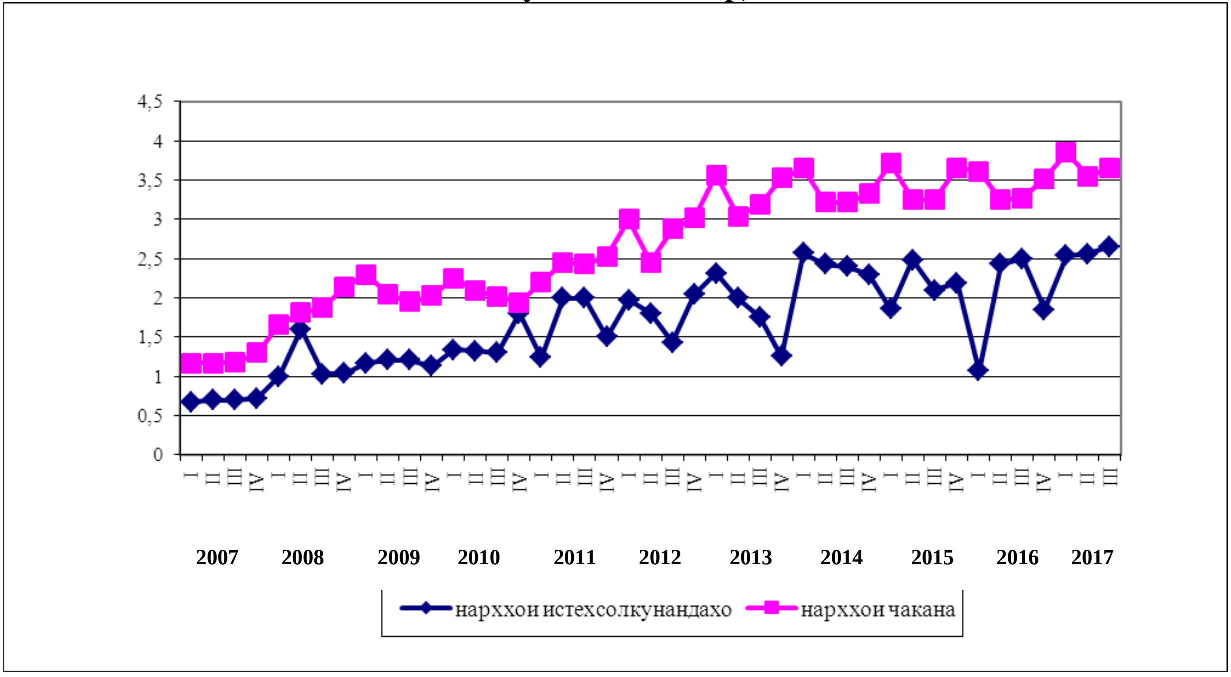

Графики 6: Тағйироти нархҳои чакана ва нархҳои истеҳсолкунандаҳои гандум, сомонӣ/кг

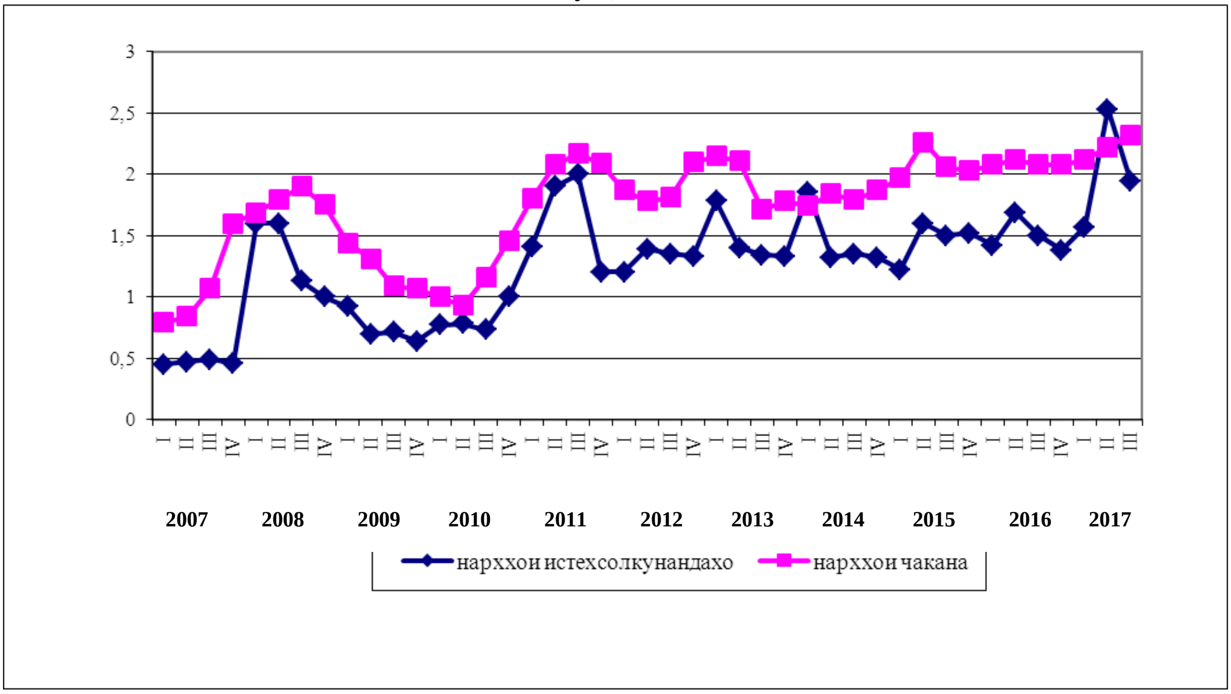

Аз графикҳо дида мешавад, ки тамоюли тағйироти нархҳои чакана аз тағйироти нархҳои истеҳсолкунандаҳо зиёд аст. Чунин вазъият ба ҳамаи намудҳои маҳсулоти кишоварзӣ хос аст (ниг. ба замимаҳои 3 ва 4).

2.3. Савдои маҳсулоти асосии озуқаворӣ

Дар Тоҷикистон ҳиссаи молҳои озуқаворӣ дар ҳаҷми умумии содирот дар моҳҳои январ - сентябри солҳои 2016 - 2017 - ум мутобиқан 3,9 ва 2,6 фоизро ташкил кардааст. Дар воридот таносуби онҳо хеле зиёд буда, мутобиқан 19,9 ва 23,1 фоизро ташкил дод.

Молҳои асосии воридшаванда аз инҳо иборатанд: гандум ва орд, ки таносуби бештарро ташкил медиҳанд, қанду шакар, равғани растанӣ, сабзавот, меваҷот, картошка, маҳсулот аз орд (макарон, угро, макарони қӯчқорак, нон, кулчаҳои қандин (пирожниҳо ва печениҳо), маҳсулоти ширӣ, тухм, чой ва ғайраҳо.

Воридоти молҳои озуқаворӣ дар моҳҳои январ - сентябри соли 2017 нисбат ба моҳҳои январ - сентябри соли 2016 - ум 5,4 фоиз зиёд шудааст, аз он ҷумла воридоти гандум 2,3 фоиз, қанду шакар ва маснуоти қаннодӣ 33,2 фоиз, картошка 2,9 баробар, сабзавот 2,2 баробар, макарон ва маснуоти макаронӣ 8,5 фоиз, равғани растанӣ 16,9 фоиз, тухм 2,9 баробар, шарбати меваю сабзавот 22,2 фоиз.

Зимнан, дар ин давра воридоти орд 40,9 фоиз, чой 24,5 фоиз, шир ва маҳсулоти ширӣ 6,9 фоиз зиёд шудааст.

Ҷадвали 6: Содироту воридоти маҳсулоти асосии озуқаворӣ ва ҳиссаи онҳо дар ҳаҷми умумии савдо дар моҳҳои январ - сентябри солҳои 2016 - 2017

(ҳазор тонна)

	содирот		2017 ба ҳисоби фоиз нисбат ба 2016	воридот		2017 ба ҳисоби фоиз нисбат ба 2016
	2016	2017		2016	2017	
Молҳои озуқаворӣ	156,2	100,5	64,3	1017,7	1072,6	105,4
аз онҳо:						
гандум	-	-	-	638,2	652,7	102,3
орд	-	-	-	67,4	39,8	59,1
қанду шакар	0,0	0,3	-	67,7	90,2	133,2
макарон, угро, макарони қӯчқорак ва ғайра	0,0	0,2	-	9,4	10,2	108,5
равғани растанӣ	0,0	0,05	-	64,6	75,5	116,9
шир ва маҳсулоти ширӣ	0,07	0,02	28,3	7,2	6,7	93,1
тухм	0,0	0,06	-	3,1	9,1	2,9 бар
чой	0,06	0,02	33,3	4,9	3,7	75,5
картошка	0,07	0,7	10,0 бар	5,5	16,2	2,9 бар
сабзавот	97,7	54,6	55,9	1,8	4,0	2,2 бар
меваҷот ва бехмеваҳо	15,8	17,9	113,3	16,3	12,6	77,3
шарбати мева ва сабзавот	0,0	0,2	-	0,9	1,1	122,2
сабзавоти консервишуда, қайлаҳои помидор	0,0	-	-	1,4	1,9	135,7
Ҳиссаи маҳсулоти хӯрокворӣ дар ҳаҷми умумӣ, ба ҳисоби фоиз	3,9	2,6	66,7	19,9	23,1	116,1

2.4. Мавҷудияти маҳсулоти озуқаворӣ ба ҳар нафар аҳолӣ

Мавҷудияти маҳсулоти озуқа ба ҳар нафар аҳолӣ ба воситаи тарозӣ (баланси) озуқаворӣ ба ҳисоб гирифта мешавад. Дар тарозӣ (баланси) озуқаворӣ ҳар кадом маҳсулоти асосии озуқа аз ҷиҳати мавҷудияти умумии худи маҳсулот ва истеъмоли он дар давраи муайян нишон дода мешавад, ки маъмулан як солро дар бар мегирад. **Мавҷудияти умумии физикӣ** худи маҳсулот маҷмӯи захираи он дар оғози давра, истеҳсол ва воридоти маҳсулоти зикршуда дар ҳамон давра мебошад. **Истеъмоли умумӣ** аз истеъмоли озуқа+хӯроки чорво+тухмӣ-талафот-содирот ва захираи охири давра иборат мебошад. Ба ҳар кадом давра мавҷудият ва истеъмоли ҳар кадом мол бояд мувофиқат кунад.

Дар мавриди мавҷуд будани тарозӣ (баланси) озуқаворӣ барои якчанд сол, аз рӯи он тамоюли тағйироти мавҷудияти умумӣ, воридот, содирот, инчунин барои истеъмоли аҳолӣ ва барои хӯроки чорво мавҷуд будани озуқавориро мушоҳида кардан мумкин аст. Агар мавҷудияти умумии захираи озуқаворӣ барои истеъмол ба шумораи аҳолӣ тақсим карда шавад, дар он сурат нишондиҳандаи муҳим ба ҳисоби миёна ба ҳар нафар аҳолӣ барои як сол мавҷуд будани озуқаворӣ ҳосил мешавад. Нишондиҳандаи мавҷудияти озуқаворӣ дар миқёси миллӣ ба ҳисоби миёна оварда шудааст ва дар он манбаи дастрас будан ба хонавода (имконияти истеҳсол, дарёфт кардан ё гирифтани озуқа бо ҳар усул) ба назар гирифта намешавад.

Ҷадвали 7: Истеъмоли маҳсулоти хӯрокворӣ ба ҳар нафар аҳолӣ
(ба ҳар нафар аҳолӣ, кг дар як моҳ)

	нуҳ моҳи с.2016	**нуҳ моҳи с.2017**
маҳсулоти ғалладона (ба ҳисоби орд)	12,3	13,3
картошка	3,3	3,4
сабзавоту полизӣ	12,6	14,8
меваҷоту буттамева	3,3	3,3
қанду шакар ва маҳсулоти қаннодӣ	1,1	1,1
гӯшт ва маҳсулоти гӯштӣ	1,2	1,2
шир ва маҳсулоти ширӣ	5,9	5,5
тухм, дона	7	7
равғани растанӣ	1,4	1,4
моҳӣ ва маҳсулоти моҳӣ	0,02	0,02

Манбаъ: Тадқиқоти буҷети хонаводаҳо

ФАСЛИ III. ДАСТРАС БУДАНИ ОЗУҚАВОРӢ

Мафҳуми дастрас будани озуқаворӣ маънии онро дорад, ки ҳамаи аъзои хонавода барои дарёфти маҳсулоте, ки талаботашонро ба истеъмоли озуқаворӣи хушсифат барои зиндагии солиму фаъолона қонеъ мекарда бошад, манбаи кофӣ дар ихтиёр доранд. Аъзои хонавода маҳсулотро метавонад ба воситаи истеҳсол барои истеъмолоти худ ба даст орад, аз бозор харидорӣ кунад, ё ҳамчун маҳсулоти хайрия дастрас намояд.

3.1. Таҳлили нархҳои истеъмолӣ

Дар моҳи сентябри соли 2017-ум аз маҳсулоти хӯроквории мушоҳидашуда, нархи молҳои зерин арзон шудааст: бехпиёз - 15,9 фоиз, сабзӣ – 11,4 фоиз, бодиринг – 9,8 фоиз, помидор – 7,4 фоиз, карам – 7,2 фоиз, картошка – 6,5 фоиз ва шакар – 4,9 фоиз. Зимнан, дар моҳи гузашта нархи себ – 4,7 фоиз, ярмаи марҷумак – 4,2 фоиз, тухм – 3,4 фоиз, шир – 1,6 фоиз, биринҷ – 1,3 фоиз ва равғани пахта – 0,8 фоиз қимат шудааст (ниг. ба ҷадвали 8, замимаи 4).

Ҷадвали 8. Сатҳи нархи миёнаи маҳсулоти алоҳидаи озуқа дар бахши истеъмолӣ ба ҳисоби миёна дар ҷумҳурӣ дар ҷадвали зер оварда шудааст:

дар охири давра, бо сомонӣ ва дирам ба 1 кг, литр, дона

	с. 2016		*с.2017*				
	сентябр	*декабр*	*январ*	*март*	*июл*	*август*	*сентябр*
гӯшти гов	31,88	31,21	30,94	31,17	36,33	36,47	36,39
равғани чорво	38,98	40,77	41,13	42,21	41,57	41,57	41,74
равғани пахта	10,56	10,83	10,88	11,03	11,18	11,17	11,26
шири рехташаванда	3,30	3,63	3,75	3,67	3,42	3,49	3,55
тухм (10 дона)	7,07	8,33	8,47	7,64	7,24	7,13	7,37
шакар	7,22	7,00	6,92	6,94	8,05	7,73	7,35
намак	0,92	0,95	0,95	0,95	0,95	0,95	0,95
орди навъи 1-ум	3,11	3,11	3,09	3,06	3,16	3,16	3,18
нони орди навъи1-ум	4,23	4,32	4,32	4,32	4,33	4,33	4,33
биринҷ	8,25	7,30	7,23	6,66	6,92	6,93	6,95
картошка	1,87	2,39	2,53	3,87	4,30	4,00	3,75
бехпиёз	1,29	1,62	1,76	2,70	4,20	3,28	2,76
сабзӣ	1,93	1,27	1,16	1,67	2,85	2,40	2,13
себ	7,08	7,81	7,83	7,94	5,57	5,98	6,25
арақ	17,00	17,35	17,35	17,35	17,35	17,35	17,35

Аз аввали соли 2017 нархи маҳсулоти хӯроквории зерин қимат шудааст: бехпиёз – 69,7 фоиз, сабзӣ – 61,2 фоиз, карам – 48,1 фоиз, картошка– 40,4 фоиз, нахӯд – 26,2 фоиз, гӯшти гов – 16,6 фоиз, гӯшти гӯсфанд – 12,5 фоиз, конфети шоколадӣ - 6,7 фоиз, шакар – 4,9 фоиз, равғани пахта – 3,9 фоиз, равғани маска – 2,9 фоиз ва орди навъи 1–ум – 2,1 фоиз. Дар айни ҳол, нархи помидор – 45,2 фоиз, себ – 19,9 фоиз, бодиринг – 19,7 фоиз, тухм – 11,5 фоиз, биринҷ – 4,0 фоиз ва шир – 2,1 фоиз арзон шудааст.

Графики 7: Ҳисоби миёнаи ҳармоҳаи нархи картошка, сомонӣ/ кг

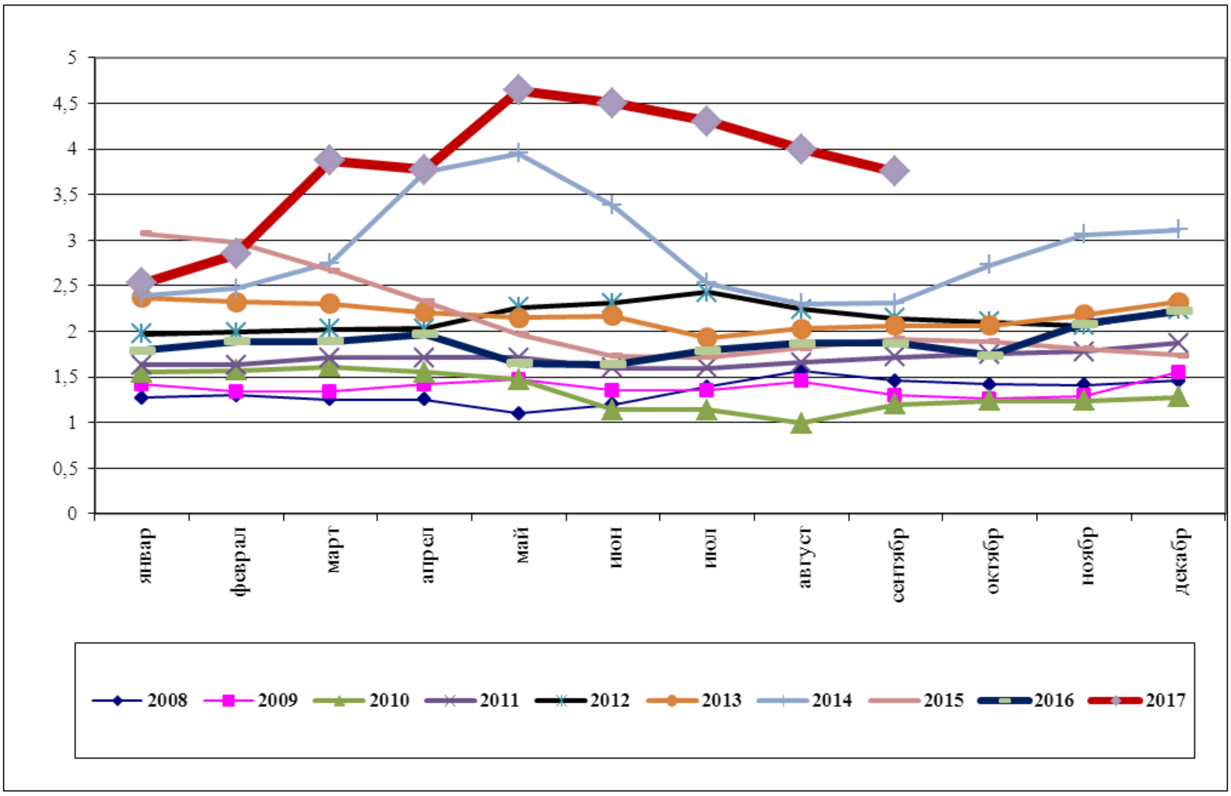

Картошка. Нархи картошка вобаста ба тамоюлоти мавсим, ҳамчунин ба тамоюлоти талаботу пешниҳод алоқаманд аст. Нархи баланди мавсимӣ дар семоҳаи дуюми ҳар сол то ҳосили нави аввалин қайд карда мешавад. Дар моҳи марти соли 2016 нархи 1 килограмм картошка 1,89 сомониро ташкил кард, ки нисбат ба моҳи марти соли 2015 -ум 20,3 фоиз кам аст, дар моҳи июн бошад, 1 килограмм 1,64 сомониро ташкил кард. Дар моҳи сентябри соли 2016 нархи 1 килограмм картошка 1,87 сомониро ташкил дод, ки нисбат ба сентябри соли 2015-ум 3,0 фоиз паст аст. Дар моҳи декабр нархи 1 килограмм картошка 2,22 сомониро ташкил кард, ки нисбат ба моҳи декабри соли 2015-ум 31,4 фоиз зиёд аст.

Дар моҳи марти соли 2017 нархи 1 килограмм картошка 3,87 сомониро ташкил кард, ки нисбат ба моҳи марти соли 2016 -ум 2,0 баробар зиёд аст, дар моҳи июни соли 2017 нисбат ба моҳи июни соли 2016 -ум нархи 1 килограмм картошка зиёд шуда, 4,50 сомониро ташкил кард. Дар моҳи сентябри соли 2017 нисбат ба моҳи августи соли 2016-ум нархи 1 килограмм картошка каме паст шуд, ки нисбат ба моҳи сентябри соли 2016 -ум 2,0 баробар зиёд шуд. (ниг. ба графики 7).

Орд. Графики 8: Ҳисоби миёнаи моҳонаи нархҳои чакана ба орд, сомонӣ /кг

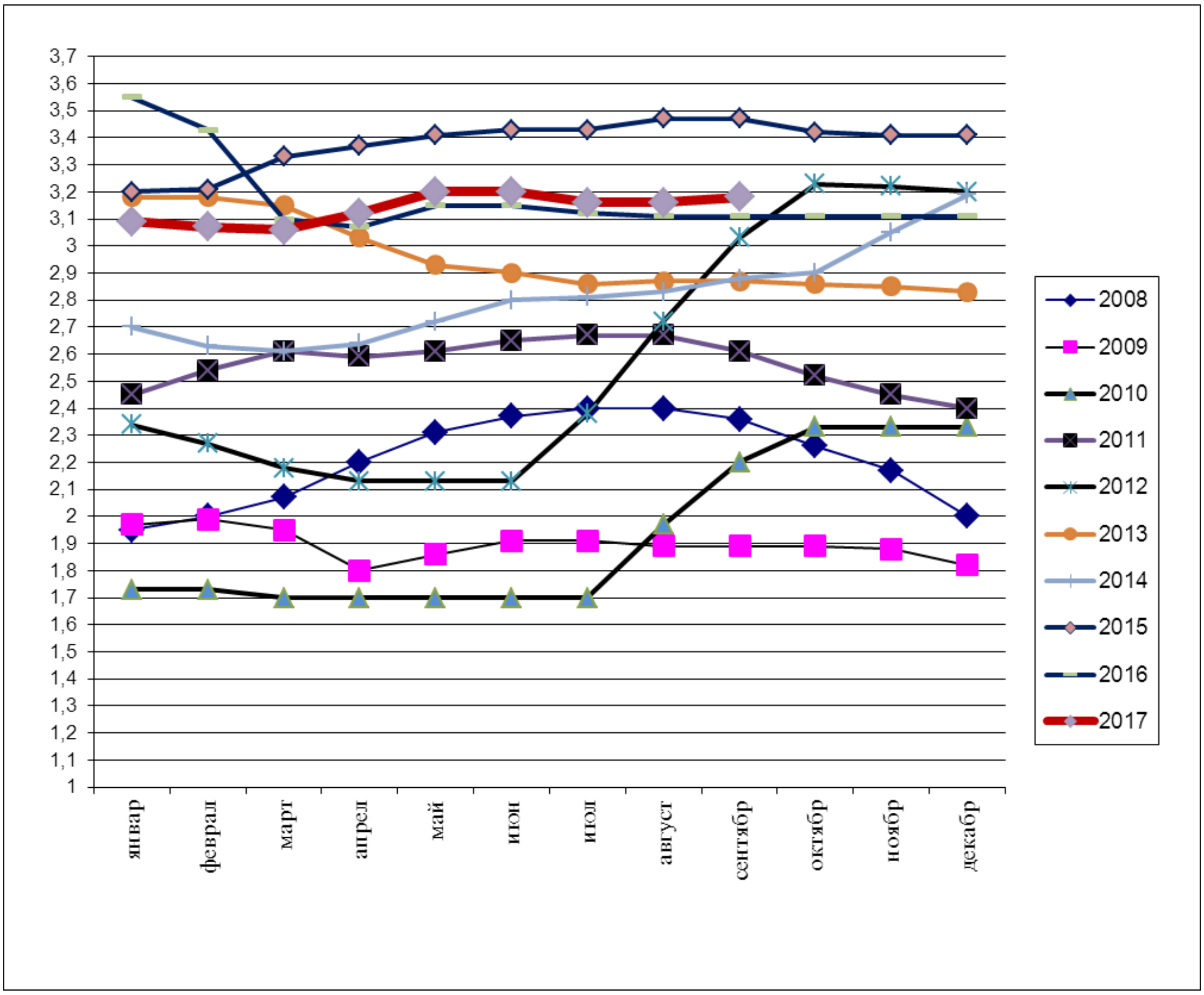

Орд. Дар моҳи марти соли 2016 нархи 1 килограмм орд 3,10 сомониро ташкил кард, ки нисбат ба моҳи марти соли 2015 -ум 7,0 фоиз кам аст. Дар моҳи июни соли 2016 нисбат ба моҳи июни соли 2015 -ум нархи як килограмм орд 8,26 фоиз паст рафта, 3,15 сомониро ташкил дод. Аз моҳи сентябр то декабри соли 2016 - ум нархи орд бетағйир монда, 3,11 сомониро ташкил кард..

Дар моҳи марти соли 2017 нархи 1 килограмм орд 3,06 сомониро ташкил кард, ки нисбат ба моҳи марти соли 2016 -ум кам аст. Дар моҳи июни соли 2017 нархи 1 килограмм орд андаке зиёд шуд (то 1,5 фоиз), ки нисбат ба моҳи июни соли 2016-ум 3,20 сомониро ташкил кард, дар моҳи сентябри соли 2017-ум нисбат ба моҳи сентябри соли 2016-ум 2,3 фоиз зиёд шуд (ниг. ба графики 8).

3.2. Даромад ва хароҷот

Маълумотҳо дар бораи даромаду хароҷот аз тадқиқоти буҷети хонаводаҳо гирифта шудаанд, аз 1 - уми январи соли 2009 сар карда, дар заминаи тадқиқоти ҳар семоҳаи дар 3000 хонавода гузаронидашуда ва маълумотҳои соли 2008 бошанд, дар заминаи тадқиқоти ҳармоҳаи 925 хонавода гирифта шудаанд, ки аз фаслҳои зерин иборатанд: иттилооти демографӣ оид ба ҳайати оила, манзил ва зерсохтор, ҳаҷми истеъмолот дар оила, аз он ҷумла истеҳсолоти мустақилона, фаъолияти иқтисодӣ дар соҳаҳои кишоварзӣ ва ғайрикишоварзӣ.

3.2.1. Даромад

Дар нуҳ моҳи соли 2017 нисбат ба нуҳ моҳи соли 2016 даромади ҳақиқии пулӣ 9,1 фоиз зиёд шуда, 340,41 сомониро ташкил дод (ниг. ба ҷадвали 9).

Ҷадвали 9: Нишондиҳандаҳои таъминот

	нуҳ моҳи с.2016	**нуҳ моҳи с.2017**
Даромади пулӣ ба ҳисоби миёна ба ҳар нафар аҳолӣ (сомонӣ/ моҳ)	289,42	340,41
Афзоиши даромадҳои ҳақиқӣ (ба ҳисоби фоиз)	101,5	109,1
Ҳисоби миёнаи музди номиналии меҳнат	924,99	1138,11
Афзоиши ҳақиқии музди меҳнат (ба ҳисоби фоиз)	101,0	114,1
Хароҷоти пулӣ ба ҳисоби миёна ба ҳар нафар аҳолӣ (сомонӣ/моҳ)	275,13	317,72
Афзоиши ҳақиқии хароҷот (ба ҳисоби фоиз)	100,6	107,1

Манбаъ: Тадқиқоти буҷети хонаводаҳо ва маълумотҳои омории ҷорӣ

Манбаи муҳимтарини даромади пулии хонаводаҳо дар нуҳ моҳи соли 2017 мисли пештара даромади меҳнатӣ – 51,4 фоиз, пардохтҳои ҳифзи иҷтимоӣ нафақа ва кӯмакпулиҳо - 7,3 фоиз ва мадохилот аз фурӯши маҳсулоти кишоварзӣ – 6,3 фоиз мебошад. Дар нӯҳ моҳи соли 2017 таносуби даромади миёнаи гурӯҳҳои мухталифи даҳфоизаи аҳолӣ 10,8 баробарро ташкил кардааст (дар нӯҳ моҳи соли 2016 ин таносуб 10,0 баробар буд).

3.2.2. Харочот

Дар нуҳ моҳи солҳои 2016 ва 2017 харочоти миёнаи аҳолӣ асосан аз ҳисоби болоравии нархҳо афзудааст (ниг. ба замимаи 8 ва графики 9).

Дар давраи ҳисобот таносуби харочоти миёнаи байни гурӯҳҳои мухталифи даҳфоизаи аҳолӣ 3,7 баробарро ташкил кард.

Графики 9. Суръати афзоиши харочот ба ҳар нафар аҳолӣ аз рӯи тақсимоти гуруҳҳои даҳфоизаи аҳолӣ, дар нуҳ моҳи солҳои 2016 – 2017

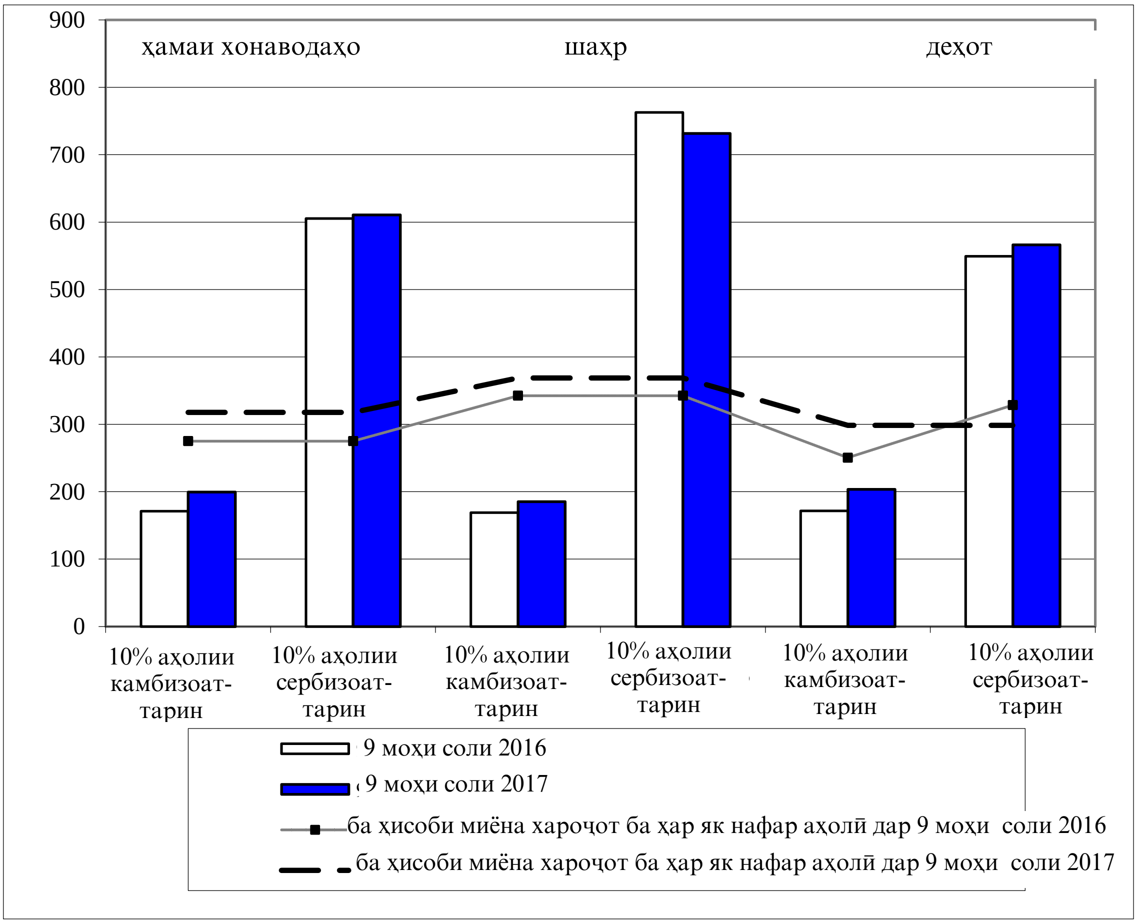

3.3. Камбизоатӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон

Камбизоатӣ ва бо озуқаворӣ таъмин набудан бо ҳам зич алоқамананд. Бо озуқаворӣ ва бо хӯрок таъмин набудан ба таври зайл тавсиф карда мешавад: «Одамон аз захираи кофии озуқаи бехавф ва сергизо, ки инкишофи мӯътадил, ҳаёти фаъол ва солимро таъмин менамояд, доимӣ ва мӯътамад баҳраманд нестанд. Ин вазъият дар натиҷаи ба андозаи кофӣ мавҷуд набудани озуқаворӣ, нокифоя будани қобилияти харидорӣ, тақсимоти нобаробар ё дар хонавода нобаробар ва ғайриқаноатбахш истеъмол шудани озуқаворӣ рӯй доданаш мумкин аст. Бо озуқаворӣ таъмин набудан, чандон баланд набудани сатҳи тандурустӣ ва беҳдошт, таҷрибаи нодурусти нигоҳубин ва хӯрондан сабабҳои асосии сатҳи бади таъминот буда метавонад. Бо озуқаворӣ ба таври кофӣ таъмин набудан метавонад доимӣ, мавсимӣ ё муваққатӣ бошад.

3.3.1. Бо озуқаворӣ таъмин набудани хонаводаҳое, ки беш аз нисфи даромади худро барои маҳсулоти хӯрокворӣ сарф менамоянд

Бо озуқаворӣ таъмин набудани хонавода маънои чунин вазъиятро дорад: ба одамон озуқаворӣи хушсифату барои саломатӣ бехавф, ки талаботи ба ғизодоштаашонро қонеъ мекарда бошад ва барои ҳаёти фаъолонаю солимашон зарур мебошад, доимо аз ҷиҳати миқдори маҳсулот, иҷтимоӣ ва иқтисодӣ ба миқдори кофӣ дастрас нест.

Дар соли 2016 нисбат ба соли 2015 ҳиссаи хароҷот ба озуқаворӣ дар шаҳрҷойҳо 2,4 банди фоиз кам, дар деҳот 1,4 банди фоиз кам буд. Инчунин дар хонаводаҳое, ки 3 ва ё бештар фарзанд доштанд, ҳиссаи хароҷоти истеъмолот ба маҳсулоти хӯрокворӣ 4,7 банди фоиз кам, хароҷоти нафақахӯрон 0,4 банди фоиз кам шуда буд.

Дар нуҳ моҳи соли 2017 нисбат ба нуҳ моҳи соли 2016 ҳиссаи хароҷот ба озуқаворӣ дар шаҳрҷойҳо 0,5 банди фоиз зиёд шуда, дар деҳот 2,6 банди фоиз кам шудааст. Дар хонаводаҳое, ки 3 ва ё бештар фарзанд доранд, ҳиссаи хароҷоти истеъмолот ба маҳсулоти хӯрокворӣ 1,7 банди фоиз кам, дар нафақахӯрон бошанд 6,1 банди фоиз зиёд шудааст (ниг. ҷадвали 10).

Ҷадвали 10: Ҳиссаи хароҷоти истеъмолии хонаводаҳо барои маҳсулоти хӯрокворӣ

(ба ҳисоби фоиз)

	нуҳ моҳи с.2016	**нуҳ моҳи с.2017**
Ҷумҳурии Тоҷикистон	**56,6**	**55,0**
аз он ҷумла:		
аҳолии шаҳр	54,4	54,9
аҳолии деҳот	57,7	55,1
Минтақаҳо		
ш.Душанбе	54,6	53,6
ВМКБ	60,6	58,5
Вилояти Суғд	45,6	46,3
Вилояти Хатлон	59,6	57,9
НТҶ	56,7	54,2
Гурӯҳҳои камбизоаттарин		
Хонаводаҳое, ки 3 ва бештар фарзанд доранд	56,1	54,4
Нафақахӯрон	55,4	61,5

Дар замимаи 5 нисбати хароҷот, даромадҳо ва даҳфоизаҳо (детсилияҳо) иттилооти муфассал оварда шудааст.

ФАСЛИ IV. ИСТЕЪМОЛОТ ВА ҲАЗМКУНӢ

Истеъмоли озуқаворӣ ба интихоб, таркиб, тайёр ва тақсим кардани озуқаворӣ дар оила мансуб аст. Ҳазмкунӣ қобилияти хӯрокро қабул карда, ба қувва табдил додани организми инсон мебошад. Барои истеъмоли озуқаворӣ парҳезгории дахлдорро донистан ва дар оила озуқавориро тақсим карда тавонистан зарур аст. Барои он, ки организм хӯрокро ҳазм карда тавонад, на танҳо вояи хӯроки хушсифат, балки муҳити барои саломатии инсон форам, инчунин барои нӯшидани об созгор, аз хизмати асосии тиббӣ баҳраманд будан, хӯрок пухта тавонистан ва усулҳои нигоҳдории озуқавориро донистан лозим аст. Нишондиҳандаи ниҳоии бехатарии озуқаворӣ вазъи таомхӯрии аҳолӣ мебошад.

4.1. Озуқаворӣ истеъмол кардани аҳолӣ

Дар соли 2016 истеъмоли килокалория ба як нафар узви хонавода 2462,13 килокалорияро нисбат ба 2430,79 киллокалорияи соли 2015 дар як шабонарӯз ташкил кард, ки аз меъёри тавсиянамудаи Ташкилоти Умумиҷаҳонии Тандурустӣ (ТУТ) (дар як рӯз 2100 килокалория) андаке зиёд аст.

Дар нуҳ моҳи соли 2017 истеъмоли килокалория ба як нафар узви хонавода 2611,85 килокалорияро нисбат ба 2462,13 киллокалорияи нуҳ моҳи соли 2016 дар як шабонарӯз ташкил кард.

Дар нуҳ моҳи соли 2017 истеъмоли нон ва маҳсулоти нонӣ, ба ҳисоби миёна ба як нафар узви хонавода 119,42 килограммро ташкил медиҳад, ки ин барои ҳамаи минтақаҳои ҷумҳурӣ хос аст.

Умуман дар ҷумҳурӣ дар нуҳ моҳи соли 2017 истеъмоли картошка ба ҳисоби миёна ба ҳар нафар аҳолӣ 30,39 кг, сабзавоту полизӣ 133,39 кг, шир ва маҳсулоти ширӣ 49,48 кг, гӯшт ва маҳсулоти гӯштӣ 10,75 кг, равғани растанӣ 12,09 кг, тухм 61 дона, қанду шакар ва маҳсулоти қаннодӣ 11,09 кг, меваҷот 30,06 кг-ро ташкил кардааст. Таносуби бештари хароҷоти хонаводаҳо барои хариди маҳсулоти хӯрокворӣ ба маҳсулоти нонӣ 29,6 фоиз рост меояд.

Дар айни замон, қайд кардан зарур аст, ки истеъмоли маҳсулоти хӯрокворӣ дар гурӯҳҳои даҳфоиза нобаробар аст. Масалан, истеъмоли нон ва маҳсулоти нони дар нӯҳ моҳи соли 2017 ба ҳисоби миёна ба як узви хонаводаи 10 фоизаи гурӯҳи аҳолии бештар таъмин, нисбат ба 10 фоизаи гурӯҳи камтаъмини аҳолӣ 8,1 фоиз зиёд буд, ин таносуб дар истеъмоли картошка 27,9 баробар, дар истеъмоли гӯшт ва маҳсулоти гӯштӣ 3,4 баробар, тухм 2,5 баробар, меваҷот 2,4 баробар, сабзавот ва полезиҳо 1,8 баробар, қанд ва маҳсулоти қаннодӣ 1,5 баробарро ташкил додааст.

Графики 10. Сохтори арзиши маҷмӯи маҳсулоти озуқа дар моҳи сентябри солҳои 2016-2017 (дар охири моҳ, ба ҳисоби фоиз, ба як нафар)

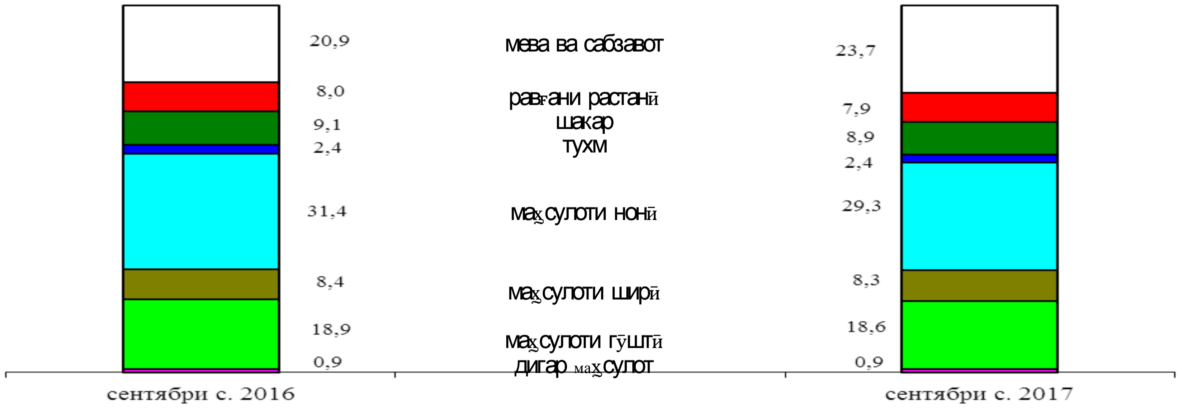

Дар бораи истеъмоли маҳсулоти хӯрокворӣ ба ҳисоби миёна ба ҳар нафар аҳолӣ дар хонаводаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар замимаи 8 маълумоти муфассал оварда шудааст.

Ҷадвали 11: Таркиби моддаҳои ғизобахши маҳсулоти истеъмолшуда дар як шабонарӯз (бе пиво ва вино)

	Ба як узви хонавода дар як шабонарӯз	аз он ҷумла:		Ба як узви хонавода дар як шабонарӯз	аз он ҷумла:	
		дар шаҳрҳо	дар деҳот		дар шаҳрҳо	дар деҳот
	нуҳ моҳи с.2016			нуҳ моҳи с.2017		
сафеда, грамм	56,4	51,17	58,40	60,07	56,60	61,33
аз он ҷумла дар маҳсулоти чорво, грамм	11,06	8,94	11,83	10,59	9,68	10,91
равған, грамм	62,44	57,09	64,43	64,30	63,26	64,68
аз он ҷумла дар маҳсулоти чорво, грамм	15,35	13,95	15,86	14,18	14,06	14,22
Карбогидридҳо, грамм	374,71	340,19	387,52	404,84	389,41	410,41
Калориянокии маҳсулоти истеъмолшуда, к/кал	2462,13	2248,93	2541,40	2611,85	2544,93	2635,94
аз он ҷумла дар маҳсулоти чорво, к/кал	254,50	203,33	273,06	231,65	207,42	240,41

4.2. Нишондиҳандаҳои бехатарии озуқаворӣ, ки ба даромадҳо вобаста нестанд

4.2.1. Беморӣ

Ҷадвали 12: Бемории аҳолӣ аз касалиҳои сирояткунанда

(ҳодиса)

Бемориҳои сирояткунанда ба қайд гирифта шудаанд	2016			2017		
	сем 1	сем 2	сем 3	сем 1	сем 2	сем 3
Ҳамагӣ	7224	13777	28393	8517	13619	27340
Бемории сирояткунандаи шадиди рӯда	1889	9079	23223	2653	8907	23833
аз он ҷумла:						
исҳоли хунини бактериалӣ	43	154	276	38	72	289
арақаи шикампеч (домана)	3	17	13	2	12	29
Гепатитҳои шадиди вирусӣ	1819	1001	3097	1700	480	870
Касалии сил	909	1322	902	1091	1381	1072
Брутселлёз	150	327	244	185	393	361
Касалиҳои паразитарӣ	8700	13542	10382	8759	11609	11241

Дар семоҳаи сеюми соли 2017 нисбат ба семоҳаи сеюми соли 2016 камшавии ба бемориҳои сирояткунанда гирифтор шудани аҳолӣ 3,7 фоиз ба қайд гирифта шудааст. Касалиҳои шадиди сирояткунандаи рӯда 87,2 фоизи шумораи умумии касалиҳои сирояткунандаро ташкил медиҳанд ва 2,6 фоиз зиёд шуданд.

Нисбат ба ҳамин давраи соли 2016 афзоиши ба қайдгирии касалиҳои исҳоли хунини бактериалӣ 4,7 фоиз, арақаи шикампеч (домана) 2,2 баробар (аз 13 то 29 ҳодиса), касалии сил 18,8 фоиз, брутселлёз 48,0 фоиз ва касалиҳои паразитарӣ 8,3 фоиз ба қайд гирифта шудааст.

Нисбат ба семоҳаи сеюми соли 2016 камшавии касалии гепатитҳои шадиди вирусӣ 71,9 фоиз ба қайд гирифта шудааст, ки 3,2 фоизи шумораи умумии касалиҳои сирояткунандаро ташкил медиҳад.

Ҷадвали 13: Ба касалиҳои сирояткунанда гирифтор шудани кӯдакони 0-14 сола

(ҳодиса)

Бемориҳои сирояткунанда ба қайд гирифта шудаанд	**2016**			**2017**		
	сем 1	**сем 2**	**сем 3**	**сем 1**	**сем 2**	**сем 3**
Ҳамагӣ	4711	9524	21306	5443	9437	20860
Бемории сирояткунандаи шадиди рӯда	1290	7161	17807	2010	7304	19329
аз он ҷумла:						
исҳоли хунини бактериалӣ	14	74	145	19	35	145
арақаи шикампеч (домана)	-	-	2	2	1	16
Гепатитҳои шадиди вирусӣ	1561	825	2825	1495	341	704
Касалии сил	51	78	85	44	75	56
Брутселлёз	18	33	20	22	40	32
Касалиҳои паразитарӣ	1687	3124	2823	3327	7184	6809

Дар семоҳаи сеюми соли 2017 нисбат ба семоҳаи сеюми соли 2016 камшавии бемориҳои сирояткунанда дар кӯдакони 0-14 сола 2,1 фоиз ба қайд гирифта шудааст. Таносуби касалиҳои сирояткунанда дар кӯдакони 0-14 сола 76,3 фоизи шумораи умумии касалиҳоро ташкил медиҳад. Касалиҳои сирояткунандаи шидиди рӯда дар кӯдакони 0 - 14 сола 92,7 фоизи шумораи умумии касалиҳои сирояткунандаро ташкил медиҳанд ва нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 8,5 фоиз зиёд шудаанд.

Дар давраи ҳисобот бақайдгирии нишондиҳандаҳои касалиҳои арақаи шикампеч (домана) 8 баробар (аз 2 то 16 ходиса), брутселлёз 60,0 фоиз, касалиҳои паразитарӣ 2,4 баробар, дар кӯдакони 0 -14 сола зиёд шудааст.

Дар баробари камшавии касалиҳои гепатитҳои шадиди вирусӣ 75,1 фоиз, касалии сил 34,1 фоиз нисбат ба семоҳаи сеюми соли 2016 ба қайд гирифта шудааст.

4.2.2. Таваллуд, фавт, афзоиши табиӣ

Дар моҳҳои январ - сентябри соли 2017 мақомоти сабти асноди ҳолати шаҳрвандӣ (САҲШ) – 161,9 ҳазор[3] кӯдакони навзоди дар муҳлатҳои дар асоси қонун муайян кардашуда (бе назардошти сабти барқароркунии таваллудҳои солҳои пешин) ва 24,7 ҳазор шахсони фавтида, аз он ҷумла 1,6 ҳазор кӯдакони синни то 1 сола фавтидаро ба қайд гирифтаанд.

Коэффитсиенти умумии таваллуд ва коэффитсиенти умумии фавт аз рӯи баҳои пешакӣ мутобиқан ба 1000 нафар аҳолӣ 24,5 ва 3,7 нафар рост омадааст.

Ҷадвали 14: Бақайдгирии таваллуд ва фавт дар мақомоти сабти асноди ҳолати шаҳрвандӣ (САҲШ) дар солҳои 2016-2017

	шумораи таваллуди ба қайд гирифташуда, ҳамагӣ дар муҳлати дар асоси қонун муайян шуда		*шумораи шахсони фавтидаи ба қайд гирифташуда*		*афзоиши табиии аҳолӣ*	
	нафар	*ба ҳисоби фоиз нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта*	*нафар*	*ба ҳисоби фоиз нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта*	*нафар*	*ба ҳисоби фоиз нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта*
соли 2016						
семоҳаи 1	57237	106,3	9087	104,2	48150	106,7
семоҳаи 2	53207	99,0	8047	93,4	45160	100,1
семоҳаи 3	54217	97,8	7403	101,3	46814	97,3
семоҳаи 4	65659	93,9	8496	103,2	57163	92,7
дар як сол	230320	98,9	33033	100,5	197287	98,6
соли 2017						
семоҳаи 1	56487	98,7	9063	99,7	47424	98,5
семоҳаи 2	50051	94,1	8177	101,6	41874	92,7
семоҳаи 3	55348	102,1	7417	100,2	47931	102,4

[3] Мувофиқи методологияи баҳисобгирии шумораи аҳолӣ ва дигар нишондиҳандаҳои демографӣ, таваллудҳои бақайдгирифташудаи дар давоми соли тақвимӣ ба инобат гирифта мешавад

График 11:

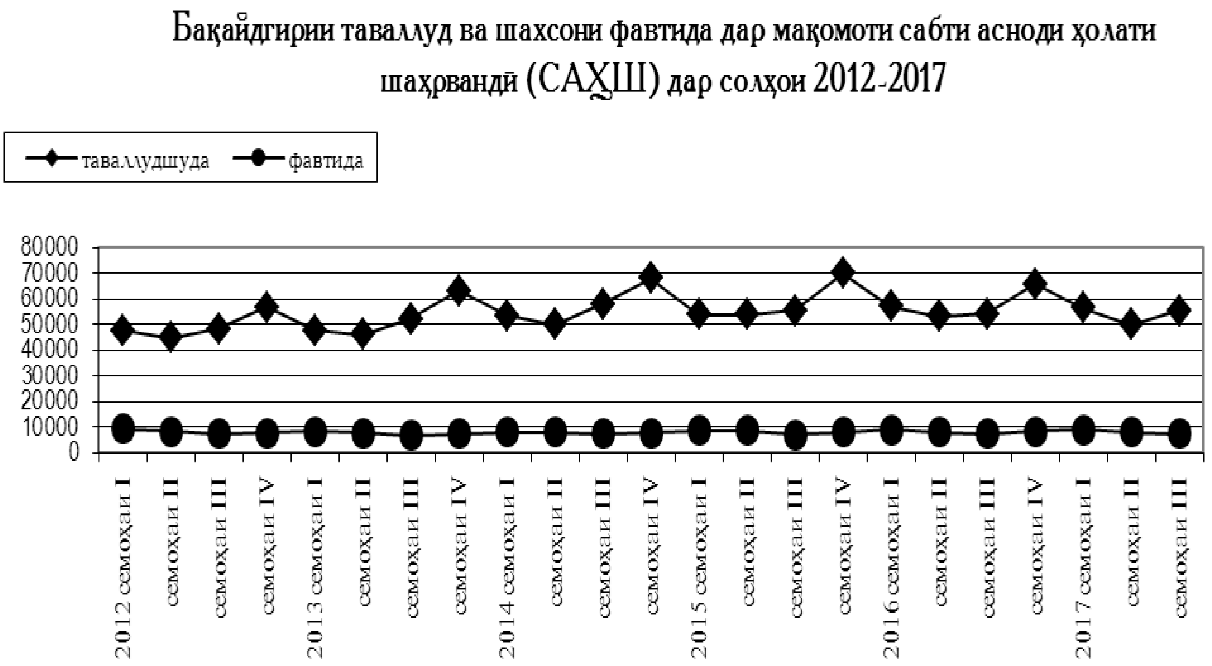

Дар моҳҳои январ - сентябри соли 2017 дар муқоиса нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 1,7 фоиз (2,8 ҳазор кӯдаки навзод) камшавии бақайдгирии таваллуд мушоҳида карда шудааст. Дар вилояти Суғд бақайдгирии кӯдакони навзоди дар мӯҳлатҳои дар асоси қонун муайян кардашуда 3,4 фоиз кам шуда 42,9 ҳазор кӯдаки навзод, дар вилояти Хатлон 1,7 фоиз (64,7 ҳазор кӯдаки навзод) ва дар НТҶ 1,4 фоиз (39,6 ҳазор кӯдаки навзод)-ро ташкил намуд. Дар ВМКБ ва шаҳри Душанбе бошад, бақайдгирии таваллуд нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта афзудааст, ки мутаносибан 3,6 фоиз (3,5 ҳазор кӯдаки навзод) ва 3,2 фоиз (11,2 ҳазор кӯдаки навзод)-ро ташкил намудааст.

Ҷадвали 15: Шумораи таваллуд, фавт ва афзоиши табиии аҳолӣ дар моҳҳои январ – сентябри солҳои 2016 – 2017

	шумораи таваллудҳои ба қайд гирифташудаи дар мӯҳлати дар асоси қонун муайян шуда		*шумораи шахсони фавтида*		*афзоиши табии аҳолӣ*	
	с.2016	*с.2017*	*с.2016*	*с.2017*	*с.2016*	*с.2017*
	нафар					
Ҷумҳурӣ	**164661**	**161886**	**24537**	**24657**	**140124**	**137229**
аз он ҷумла:						
ВМКБ	3376	3497	836	776	2540	2721
Вилояти Суғд	44398	42888	8187	8321	36211	34567
Вилояти Хатлон	65836	64686	8433	8370	57403	56316
ш.Душанбе	10865	11211	1937	1959	8928	9252
НТҶ	40186	39604	5144	5231	35042	34373
	ба ҳар 1000 нафар аҳолӣ					
Ҷумҳурӣ	**25,5**	**24,5**	**3,8**	**3,7**	**21,7**	**20,8**
ВМКБ	20,6	21,1	5,1	4,7	15,5	16,4
Вилояти Суғд	23,4	22,2	4,3	4,3	19,1	17,9
Вилояти Хатлон	28,5	27,4	3,7	3,5	24,9	23,8
ш.Душанбе	18,0	18,3	3,2	3,2	14,8	15,1
НТҶ	26,9	25,9	3,4	3,4	23,4	22,5

Бақайдгирии шахсони фавтида дар моҳҳои январ - сентябри соли 2017 нисбат ба ҳамин давраи соли 2016-ум 0,5 фоиз зиёд шуда, 24,7 ҳазор нафарро ташкил дод. Дар вилояти Суғд бақайдгирии шахсони фавтида – 1,6 фоиз зиёд шуда 8,3 ҳазор фавтро ташкил додааст, дар ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ – 1,7 фоиз (5,2 ҳазор фавт) ва дар шаҳри Душанбе 1,1 фоиз (2,0 ҳазор фавт). Дар ВМКБ бошад, бақайдгирии фавт – 7,2 фоиз кам шуда, 776 фавт ва дар вилояти Хатлон 0,7 фоиз (8,4 ҳазор фавт)-ро ташкил намуд.

Афзоиши табиии аҳолӣ аз рӯи маълумоти пешакӣ дар моҳҳои январ - сентябри соли 2017-ум нисбат ба ҳамин давраи соли 2016-ум ба андозаи 2,1 фоиз кам шуда, 137,2 ҳазор нафар, ё ба 1000 нафар аҳолӣ 20,8 нафар рост омадааст.

Ҷадвали 16: Шумораи аҳолӣ

Бо назардошти бақайдгирии таваллудшудагон, фавтидагон ва муҳоҷират шумораи аҳолӣ (аз рӯи маълумотҳои пешакӣ) то 1 -уми октябри соли 2017 ташкил дод:

	шумораи аҳолӣ то 1.10. с. 2017-ум, ҳазор нафар	*нисбат ба ҳамин давраи соли 2016 (бо фоиз)*
Ҷумҳури Тоҷикистон	**8875,0**	**102,2**
аз он ҷумла:		
ВМКБ	222,2	101,3
Вилояти Суғд	2593,5	101,9
Вилояти Хатлон	3178,9	102,5
ш.Душанбе	823,5	101,6
НТҶ	2056,9	102,4

МЕТОДОЛОГИЯ

1. Методологияи таҳлили бехатарии озуқаворӣ

«Бехатарии озуқаворӣ ва ғизо ҳамон вақт таъмин ҳисобида мешаванд, ки агар озуқаврии мувофиқ (аз нуқтаи назари миқдор, сифат, бехатар будан, аз ҷиҳати иҷтимоию фарҳангӣ маъқул), ***мавҷуд*** ва ***дастрас*** бошад ва ҳамаи шахсон ***ҳамавақт*** барои таъмини ҳаёти фаъол ва солим чунин озуқавориро қаноатмандона ***истеъмол ва ҳазм*** кунанд».

Мавҷуд будан: бехатар ва кофӣ будани озуқаворӣ аз ҷиҳати миқдор ва сифат

Дастрас будан: ҳамаи хонаводаҳо ва ҳамаи аъзои онҳо барои харидории миқдори зарурии озуқаворӣ (аз ҳисоби истеҳсолот, харид ва ёрӣ) ба қадри кофӣ захира доранд;

Истеъмолот ва ҳазм донистани ҳолати саломатӣ ва шароити тозагӣ (санитарӣ) барои он зарур аст, ки организми инсон озуқавориро истеъмол ва ҳазм карда тавонад.

Устуворӣ доимо мавҷуд ва дастрас будани ғизо, истеъмол ва ҳазм кардани хӯрокворӣ мебошад. Агар озуқаворӣ мунтазам дастрас набошад, баъзе шахсон аз норасоии доимӣ ё муваққатии озуқаворӣ азият мекашанд.

Барои фаҳмо шудан, ҳамаи чор ҷиҳати бехатарии озуқаворӣ ва ғизо дар расми зер оварда шудааст:

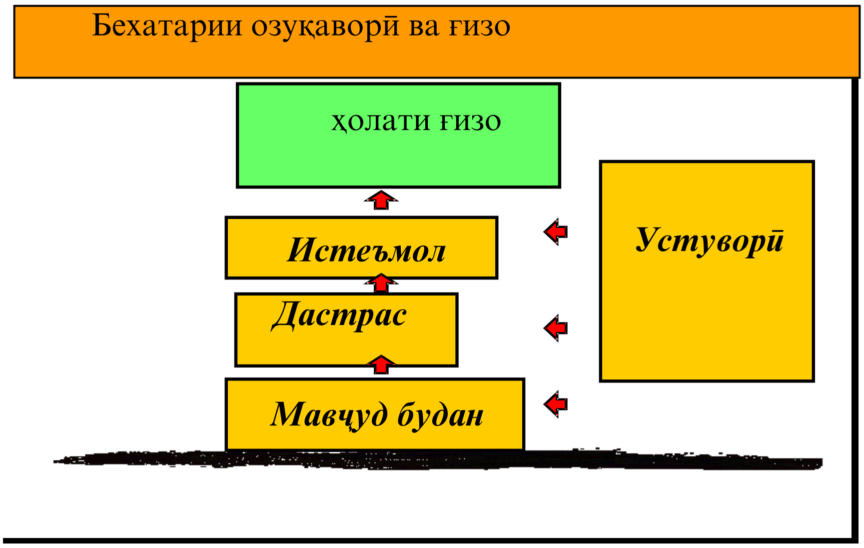

Барои хонаводаҳо ва шахсони ҷудогона, ки дар ҷамъият зиндагӣ мекунанд, барои таъмини бехатарии озуқаворӣ мавҷуд будани чор самт зарур аст. Ин самтҳо бояд якбора дар ҳамаи сатҳи хонавода ва шаҳрванди ҷудогона (**сатҳи хурд**) то сатҳи ҷамоат (шаҳрак, ноҳия, вилоят), ки онҳо ба **сатҳи миёна дохил** мебошанд, то сатҳи миллӣ ё умумиҷаҳонӣ яъне, **сатҳи калон,** таъмин бошанд.

Барои мақсадҳои мониторинги бехатарии озуқаворӣ нишондиҳандаи хеле муҳимро (мувофиқ) интихоб намудан ва онро мунтазам чен кардан зарур аст.

Усули тартиб додани тарози (баланси) озуқаворӣ аз рӯи намудҳои хӯрокворӣ (асосӣ):

Тарози (баланси) озуқаворӣ аз рӯи маҳсулоти заминавии хӯрокворӣ, асосӣ тартиб дода шудааст.

Ҳангоми тартиб додани тарози озуқаворӣ нишондиҳандаи маҳсулоти захира аз тарози соли гузашта гирифта шудааст, яъне захираи охири соли гузашта, захираи то 1 январи соли ҷорӣ шуда метавонад. Оид ба воридоту содироти маҳсулот маълумотҳои расмӣ, аз рӯи истеҳсолот - маълумотҳои таъҷилӣ (пешакӣ) истифода бурда шудаанд.

Бо назардошти масоҳати киштшуда бо зироатҳои кишоварзӣ ва бо истифодаи масрафи аслии 1 гектар кишт, хароҷоти тухмӣ муайян карда шудааст. Ҳисобу китоб талофот дар асоси меъёрҳои муқарраршудаи расмӣ амалӣ карда мешавад.

Барои муайян намудани сарфи тухм барои чӯҷабарорӣ, миқдори аслии чӯҷаҳо ва маводи меъёрӣ оид ба чӯҷабарорӣ аз шумораи тухми гузошташуда ба ҳисоб гирифта шудаанд.

Озуқаворӣ, ки аҳолӣ истеъмол мекунад, инчунин хароҷоти хӯроки чорво дар асоси маълумотҳои тадқиқоти буҷети 3000 хонавода ҳисоб карда шудааст. Дар мавриди ҳисоби истеъмоли гӯшт аз тарафи аҳолӣ низ миқдори гӯште, ки барои риояи анъанаҳои миллӣ (дар вақти маросимҳои дафн, тӯй, маросимҳои динӣ-идҳои мазҳабӣ, миллӣ ва ғайра) сарф карда шудаанд, ба назар гирифта шудааст.

Тафсирот

Шахсони 16-сола ва калонсолтар, ки дар давраи тадқиқот (таҳлилшаванда) машғулият (машғулияти даромаднок) надоштанд; дар ҷустуҷӯи кор буданд, яъне ба Хадамоти давлатии шуғли аҳолӣ муроҷиат кардаанд, ё дигар усули корёбиро истифода бурдаанд; тайёр буданд ба кор шурӯъ кунанд, ***бекор*** ҳисобида мешаванд.

Маҷмӯи Маҳсулоти Дохилӣ (ММД) - нишондиҳандаи маҷмӯи фаъолияти иқтисодии мамлакат мебошад. ММД бо нархҳои асосию бозорӣ (ММД-и номиналӣ) ва бо нархҳои муқоисавӣ (ММД ҳақиқӣ) ҳисоб карда мешавад.

Индекси нархҳои истеъмолии молҳо ва хизматрасонии пулакӣ ба аҳолӣ (ИНИ) тағйироти сатҳи умумии нархи молҳо ва хизматрасониро тавсиф мекунад. Индекс ченаки арзиши маҷмӯи ҳақиқии молҳо ва хизматрасонӣ дар давраи ҷорӣ нисбат ба арзиши он дар давраи асосӣ мебошад.

Музди миёнаи меҳнати номиналии ҳармоҳа бо роҳи тақсимкунии фонди аслии ҳисоб кардашудаи музди меҳнати кормандони ҳайати рӯйхат ва дуҷоякорон ба шуморае, ки барои ҳисоб кардани музди миёнаи кор қабул шудааст ва ба шумораи моҳҳои давраи ҳисобот қабул шудааст, ҳисоб карда мешавад.

Калориянокии хӯрок ба ҳар нафар аҳолӣ дар як шабонарӯз. Ғизонокии озуқаи истеъмолкардаи ҳар нафар узви хонавода, инчунин таркибҳои кимиёвии он (сафедаҳою равған) мебошад.

Сатҳи бекории расмӣ аз рӯи таносуби шумораи бекорони расмӣ ба қайд гирифташуда ва шумораи аҳолии дар иқтисодиёт фаъол, ба ҳисоби фоиз, ҳисоб карда мешавад.

Ихтисораҳои истифодашуда:

ММД	Маҷмӯи Маҳсулоти Дохилӣ
НТҶ	Ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ
ВМКБ	Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон
ИНИ	Индекси нархҳои истеъмолӣ
ҲРҲ	Ҳадафҳои Рушди Ҳазорсола

Замимаи 1. Маълумоти мухтасари шароити обу ҳаво дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон дар семоҳаи сеюми соли 2017

Шарҳи методологӣ

Июл. Моҳи июл аз ҳама моҳи гарми сол дар тамоми ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад. Дар ҳамвориҳои ҳудуди кишвар дар соатҳои нимаи дуюми рӯз ҳарорати ҳаво то 35+40^{0}С гармӣ баланд гардида, вале ҳарорати хок ба 60+70^{0}С гармӣ мерасад.

Дар давраи аз 5-10 июл дар ҷумҳурӣ ҳавои гарм мушоҳида гардид, ки вобаста ба ин дар қисми зиёди ноҳияҳои ҷумҳурӣ зуд баландшавии ҳарорат ба 2+5^{0}С гармӣ аз нишондоди миёнаи бисёрсола баланд мебошад.

Чунин проссесҳо ба ҳамин навъ хизмат мерасонад: омадани ҳавои гарм аз 5 то 7 июл ва аз 8 то 10 июл ҳарорати ҳаво дар ҷумҳурӣ то 40+46^{0}С гарм шуда, аммо дар ноҳияҳои кӯҳии тобеи ҷумҳурӣ ва ғарби ВМКБ то 32+37^{0}С гармӣ (дар ноҳияи Дарвоз то +40^{0}С гарм), дар қисми шарқии ВМКБ 19+24^{0}С гармӣ расид.

Дар ин давра дар шаҳри Душанбе ҳавои нисбатан гарм мушоҳида гардид, ки ҳарорати баландтарини он +43,7^{0}С гармӣ баробар шуд. Чунин ҳарорати баландтарини ҳаво вобаста ба шароити обу ҳаво аз соли 1932 ба қайд гирифта нашуда буд (рекорди пешин +43,4^{0}С дар июли соли 2001 шуда буд).

Август. Моҳи август дар ҷумҳури ҳавои гарми муътадил бавуҷуд омад.

Ҳарорати моҳонаи ҳаво дар бисёри ноҳияҳои водигӣ ва доманакӯҳи дар ҳудуди меъёри миёнаи бисёрсола қарор дошта дар баъзе ноҳияҳо аз меъёр 10^{0}С баланд (дар Ҳушёрӣ ва Дехавз 30^{0}С, дар Навобод 10^{0}С паст) буда, дар водиҳо ва доманакӯҳҳо 24+28^{0}С, дар ноҳияҳои кӯҳи 18+23^{0}С (дар Дарвоз 28^{0}С), дар ноҳияҳои баландкӯхи ВМКБ 10+12^{0}С-ро ташкил дод.

Ҳарорати нисбатан баландтарин дар даҳаи аввали моҳ, ин чунин 29-31 август, ки ҳарорати баландтарини ҳаво дар водиҳо то 37+40^{0}С, баъзе мавридҳо дар ҷануб то +42^{0}С, дар ноҳияҳои кӯҳӣ то 29+34^{0}С (дар Дарвоз то 36+38^{0}С) буда 2-4^{0}С аз меъёри миёнаи моҳона аз меъёр баланд буд. Шабона ҳарорат дар водиҳо дар даҳаи аввали моҳ то 19+24^{0}С, дар ноҳияҳои кӯҳи то 12+17^{0}С (дар ноҳияи Дарвоз то 19+24^{0}С) баланд шуд.

Дар даҳаи дуюм ва сеюми моҳ пастшавии ҳарорати ҳаво мушоҳида гардид. Ҳарорати баландтарини ҳаво дар ин давра дар водиҳо дар ҳудуди то 32+35^{0}С, шабона то 13+18^{0}С, дар ноҳияҳои кӯҳӣ то 23+27^{0}С, шабона то 7+12^{0}С, (дар ноҳияи Дарвоз то 16+19^{0}С)-ро ташкил дод. Ҳарорати миёнаи моҳонаи ҳаво дар ин давра 1-4^{0}С аз меъёр паст буд.

Боришот дар даҳаи аввали моҳ танҳо дар ноҳияҳои алоҳидаи кӯҳӣ ва доманакуҳӣ ба амал омададст.

Миқдори умумии моҳонаи боришот дар ҳама минтақаҳо аз меъёр паст буда барои вилояти Суғд 0-44 фоиз, барои ноҳияҳои тобеъи марказ 0-38 фоиз, барои ВМКБ 0-43 фоизро ташкил дод.

Сентябр. Моҳи сентябр дар Тоҷикистон ҳавои нисбатан гарми бо боришоти гуногун ба амал омада танҳо дар вилояти Хатлон боришот кам ба назар расид.

Ҳарорати миёнаи моҳонаи ҳаво дар бисёри ноҳияҳои кишвар аз меъёр 1-3^{0}С баланд, дар баъзе ноҳияҳо дар ҳудуди меъёр, дар ноҳияҳои алоҳидаи кӯҳӣ аз меъёр 1-2^{0}С паст буда, дар водиҳо ва доманакӯҳҳо 17+22^{0}С гарм, дар ноҳияҳои кӯҳӣ 14+19^{0}С гарм (дар Деҳавз +9^{0}С гарм, дар Дарвоз +24^{0}С гарм), дар ноҳияҳои баландкӯҳии ВМБК 5+8^{0}С гармиро ташкил дод.

Қисми зиёди моҳ реҷаи ҳарорат бе тағйир монд. Ҳарорати баландтарин дар водиҳо дар ҳудуди 31+36^{0}С гарм боқӣ монда, танҳо дар охири моҳ (28-30 сентябр) дар водиҳо оҳиста-оҳиста пастшавии ҳарорати баландтарини ҳаво ба 4-6^{0}С мушоҳида гардид, ки ҳарорати рӯзона дар водиҳо аз 20+26^{0}С гарм, дар вилояти Суғд аз 13+21^{0}С баланд нашуд.

Боридани борон дар водиҳои вилояти Хатлон мушоҳида нашудааст, ки барои ноҳияҳои зиёди ин минтақа хос мебошад. Танҳо дар охири моҳ вобаста ба воридшавии хунукиҳо аз минтақаҳои шимолу ғарбӣ дар ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ ва вилояти Суғд боронҳои кӯтоҳмуддат борид. Дар ноҳияҳои кӯҳӣ ва баландкӯҳӣ дар давоми моҳ борон бошиддатнокии гуногун ба амал омада, 29-30 сентябр шабона дар Деҳавз ва Истаравшан гузариши борон ба барфи тар мушоҳида гардид.

28-30 сентябр вобаста ба шиддатнокии шамол дар водиҳои ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ ва вилояти Хатлон чангу ғубор ба амал омад.

Миқдори моҳонаи боришот дар бисёри ноҳияҳо аз меъёр баланд буда дар вилояти Суғд 223-340 фоиз, дар вилояти Хатлон 0-12 фоиз, дар ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ 24-307 фоиз ва дар ВМБК 42-495 фоиз (ба ғайр аз Ишкошим 0 фоиз)-ро ташкил дод.

Шарҳи оби дарёҳо ва обанборҳо

Июл. Дар моҳи июл дар ҷумҳурӣ тадриҷан пасту баландшавии сатҳи тартиботи оби дарёҳо мушоҳида карда шуд. Танҳо дар аввали даҳрузаи якум ва миёнаи даҳрӯзаи сеюми моҳи июл бо сабаби афзоиши ҳарорат дар дарёҳои ҷумҳури сарфаи баланди оби дарёҳо танҳо дар дарёҳои ҷоришавии нишебиҳои қаторкуҳҳои Гунд, Вахш, Обихингов, Панҷ ва Зарафшон ба қайд гирифта шуд, ки ин ба зиёд шудани сарфи об мусоидат намуд.

Сарфаи миёнаи моҳонаи об бештар дар дарёҳои ҷумҳурӣ дар ҳади меъёр ва аз меъёр зиёд (104-347 фоиз), танҳо дар дарёҳои Қаратоғ – Қаратоғ, Яхсу ва Варзоб бошад аз меъёр кам (36-86 фоиз) – ро ташкил дод.

Ҳаҷми обанбори Норак дар давоми моҳ ба 989 млн.$м^3$ зиёд гардида, 10029 млн.$м^3$ –ро ташкил дод, ки ин аз ҳаҷми соли гузашта 360 млн.$м^3$ кам мебошад.

Ҳаҷми обанбори Қайроққум дар давоми моҳ ба андозаи 137 млн.$м^3$ кам шуда, 2362 млн.$м^3$ –ро ташкил дод, ки ин ба андозаи 620 млн.$м^3$ аз меъёри соли гузашта зиёд мебошад.

Дурустии пешгӯиҳо 100 фоиз буд.

Август. Дар моҳи август асосан пастшавии сатҳи оби дарёҳо дар ҷумҳурӣ бақайд гирифта шуд. Дар маҷмӯъ сарфаи миёнаи моҳонаи оби дарёҳо дар ҷумҳурӣ дар ҳади меъёр ва аз меъёр кам (43-112 фоиз) ба қайд гирифта шуда танҳо дар дарёҳои Яхсу – Восеъ, Қисилсу – Сомончӣ ва Гунд – Хоруғ сарфаи миёнаи об аз меъёр 135-244 фоиз зиёд мушоҳида карда шуд.

Ҳаҷми обанбори Норак дар давоми моҳ ба 516 млн.$м^3$ зиёд шуда, он 10545 млн.$м^3$ –ро ташкил дод, ки ин нисбат ба ҳаҷми соли гузашта 9 млн. $м^3$ кам буд.

Ҳаҷми обанбори Қайроққум дар давоми моҳ ба андозаи 99 млн.$м^3$ кам шуда, ба 3163 млн.$м^3$ баробар буд, ки аз ҳаҷми соли гузашта 993 млн.$м^3$ зиёд буд.

Дурустии пешгӯиҳо 88 фоиз буд.

Сентябр. Тадриҷан пастшавии сатҳи об дар моҳи сентябр дар дарёҳои ҷумҳурӣ бақайд гирифта шуд. Сарфаи миёнаи моҳонаи оби дарёҳо дар ҷумҳурӣ дар ҳади меъёр ва аз меъёр кам 55-102 фоиз ба қайд гирифта шуда танҳо дар дарёҳои Вахш – Дарбанд, Зарафшон – Дупулӣ ва Қисилсу – Сомончӣ сарфаи миёнаи моҳонаи об аз ҳади меъёр 116-151 фоиз зиёд буд.

Ҳаҷми обанбори Норак дар давоми моҳ ба 29 млн. $м^3$ зиёд шуда, он 10574 млн.$м^3$ –ро ташкил дода дар сатҳи ҳамин давраи соли гузашта қарор дорад.

Ҳаҷми обанбори Қайроққум дар давоми моҳ ба андозаи 226 млн.$м^3$ зиёд шуда, ба 3389 млн.$м^3$ баробар буд, ки аз ҳаҷми соли гузашта 1115 млн.$м^3$ зиёд мебошад.

Дурустии пешгӯиҳо 86 фоиз буд.

Замимаи 2. Индикаторҳои мақсадноки асосии СМР-2030

Номгӯи индикаторҳо	Воҳиди ченак	2015	2016	семоҳ. I с.2017	семоҳ. II с.2017	семоҳ. III с.2017[1]	Сенарияи индустриалӣ		
							2020	2025	2030
Шумораи аҳолӣ (дар охири сол)	ҳаз.нафар	8551,2 (то 01.01.2016)	8742,8 (то 01. 01.2017)	8789,2 (то 01. 04.17)	8829,3 (то 01. 07.17)	8875,0 (то 01.10.17)	9500	10490	11580
Суръати афзоиши воқеии ММД ба ҳисоби миёна дар як сол	%	6,0	6,9	6,5	6,0	6,8	6,7	6,9	7,8
							6-7		
ММД ба ҳар нафар аҳолӣ	сомонӣ	5728	6299	х	х	х	8430	12297	17754
Маҷмӯи пасандозҳои дохилӣ нисбат ба ММД	%	13,0	12,2	х	х	х	22	26	28
Ҳиссаи маблағгузориҳои хусусӣ дар ММД	%	4,6	3,5	2,7	3,1	2,5	10	15	18
Ҳиссаи соҳаи саноат дар ММД	%	13,3	15,1	19,7	18,9	17,1	12,5-13,2	16	20-20,5
аз он ҷумла:									
-соҳаи истихроҷ	%	1,7	2,7	4,2	4,1	3,9	11-12	11-11,5	9-10
-соҳаи коркард	%	8,7	9,1	10,0	10,4	9,7	72-74	74-75	76-75,5
-истеҳсол ва тақсимоти газ, об ва энергия	%	2,9	3,3	5,5	4,4	3,5	15-16	14,0-14,5	14-14,5
Ҳиссаи соҳаи кишоварзӣ дар ММД	%	22,0	20,7	5,4	12,7	20,7	21	20,1	19-19,5
Ҳиссаи соҳаи хизматрасонӣ дар ММД (бе сохтмон)	%	41,0	41,7	53,6	46,5	41,3	37-37,5	34-34,2	28,5-29,5
Андозҳои холиси ғайримустақим дар ММД	%	12,6	11,3	12,8	12,4	11,1	12,6	12,5	12,5
Истеҳсоли нерӯи барқ, ҳамагӣ	млрд.кВт.соат	17,1	17,1	4,9	4,2	4,6	26,2	37,5	40,7
Истеҳсоли нерӯи барқ дар НБО	млрд.кВт.соат	16,8	16,5	4,5	4,2	4,6	24,5	34,4	37,6
Истеҳсоли нерӯи барқ ба ҳар нафар аҳолӣ	ҳаз.кВт.с/наф	2,02	1,9	0,57	0,48	0,65	2,78	3,64	3,67

[1)] *маълумотҳои пешакӣ*

Наименования индикаторов	Единица измерения	2015	2016	семоҳ. I с.2017	семоҳ. II с.2017	семоҳ. III с.2017[1]	Индустриальный сценарий		
							2020	2025	2030
Афзоиши ҳаҷми истеҳсоли саноатӣ (нисбат ба соли 2016)	%	111,2	116,0	119,4	121,9	122,0	160	260	400
Истихроҷи нафт	ҳаз.тонна	24,6	25,1	5,6	6,1	5,9	25,0	30,0	36,0
Истихроҷи газ	ҳаз.м^3	4102	3290	528	351,5	320,7	4600	5000	6000
Истихроҷи ангишт	млн.тонна	1,0	1,4	0,16	0,4	0,7	4,05	6,9	10,3
Гардиши бор	млрд.т.км	6,0	5,5	1,2	1,6	1,6	7,9	9,2	12,3
Мусофиргардиш	млрд.мус.км	9,2	9,1	2,2	2,2	2,7	13,2	15,5	20,6
Дарозумрии чашмдошт ҳангоми таваллуд, аз ҷумла: - мардон -занон	сол	73,6 71,8 75,6	73,7 71,9 75,7	… … …	… … …	… … …	75,7 73,8 77,7	77,8 75,9 80,0	80,0 78,0 82,2
Ҳиссаи шахсони дорои таҳсилоти касбӣ дар байни аҳолии ба кор машғул, аз ҷумла дар байни занон	%	26 20	… …	… …	… …	… …	на кам аз 30 на кам аз 24	на кам аз 50 на кам аз 40	на кам аз 60 на кам аз 50
Афзоиши музди меҳнати воқеӣ (афзоиши миёна дар як сол)	%	1,8	3,3	12,1	14,2	14,1	5		
Таносуби музди меҳнати занон бо музди мҳнати мардон	%	61,1	64,0	…	…	…	65	70	75
Фарогирии кӯдакони аз 3 то 6 сола бо муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ	% ба гурӯҳи синну сол	8,7	8,5	…	…	…	30	40	50

[1] *маълумотҳои пешакӣ*

Наименования индикаторов	Единица измерения	2015	2016	семоҳ. I с.2017	семоҳ. II с.2017	семоҳ. III с.2017[1]	Индустриальный сценарий		
							2020	2025	2030
Ҳисоби миёнаи солҳои хониш дар мактаб	сол	9,6	…	…	…	…	10	11	12
Хароҷотҳои умумӣ ба соҳаи илм	% нисбат ба ММД	0,15	0,12	0,1	0,1	…	на кам аз 0,8	на кам аз 1,2	на кам аз 1,5
Афзоиши нафақаҳои воқеӣ (афзоиши миёна дар як сол)	%	-6,3	12,4	…	…	…	6		
Сатҳи таъминот бо манзил	м²/нафар	12	…	…	…	…	13	15	17
Сатҳи камбизоатӣ	%	31	30,3	…	…	…	20	18	15
Сатҳи фақри шадид	%	15,7	14,0	…	…	…	-	-	0
Индекси нобаробарии гендерӣ	раддабандӣ	мавқеи 69 дар байни 155 кишвар	…	…	…	…	на поён аз мавқеи 60	на поён аз мавқеи 55	на поён аз мавқеи 50
Индекси рушди гендерӣ	гурӯҳ	гурӯҳи 3-юм дар сатҳи рушд	…	…	…	…	гурӯҳи 2-юм дар сатҳи рушд	гурӯҳи 2-юм дар сатҳи рушд	гурӯҳи 2-юм дар сатҳи рушд
Ҳиссаи шуғл дар бахши ғайрирасмӣ	%	49,0[2]	15,7[3]	…	…	…	37	35	30

[1)] *маълумотҳои пешакӣ*

[2)] *таҳқиқоти қувваи корӣ-2009*

[3)] *таҳқиқоти қувваи корӣ-2016*

Замимаи 3. Тағйироти нархҳои миёнаи яклухт (пешниҳод) дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (сомонӣ/кг)

	семоҳаи I			семоҳаи II			семоҳаи III			семоҳаи IV		
	2015	**2016**	**2017**	**2015**	**2016**	**2017**	**2015**	**2016**	**2017**	**2014**	**2015**	**2016**
	Картошка											
ВМКБ	-	-	-	3,50	1,80	4,50	2,0	2,66	3,45	3,46	2,20	3,29
Вилояти Суғд	1,39	0,78	3,19	0,90	0,95	3,60	1,14	1,15	2,40	1,29	1,00	1,13
Вилояти Хатлон	1,16	1,30	-	1,19	1,47	2,68	1,39	1,53	2,30	2,0	1,38	1,82
НТҶ	1,0	1,31	1,28	0,99	0,98	3,35	1,46	1,35	2,82	2,0	1,76	1,62
Ба ҳисоби миёна дар ҷумҳурӣ	1,37	0,80	3,19	1,17	1,18	2,97	1,32	1,34	2,31	2,86	1,39	1,58
	Шир											
ВМКБ	4,0	5,0	5,0	4,0	4,6	4,60	3,2	4,0	4,5	4,0	3,7	4,50
Вилояти Суғд	1,68	1,62	2,49	1,44	1,75	2,60	1,57	2,34	2,40	1,48	1,51	1,51
Вилояти Хатлон	1,90	2,0	2,37	1,81	2,45	2,50	1,87	2,75	2,35	1,5	1,98	2,18
НТҶ	1,87	2,86	2,37	2,83	2,72	2,75	2,83	2,74	2,75	2,80	2,73	2,69
Ба ҳисоби миёна дар ҷумҳурӣ	1,86	1,07	2,54	2,48	2,43	2,51	2,10	2,50	2,65	2,30	2,19	1,85
	Гандум											
ВМКБ	-	-	-	2,0	-	2,60	2,0	2,0	3,0	2,0	2,52	2,00
Вилояти Суғд	1,31	1,36	1,29	1,30	1,54	1,74	1,2	1,34	1,45	1,17	1,22	1,35
Вилояти Хатлон	1,04	-	1,40	1,71	1,88	1,65	1,7	1,81	1,90	1,56	1,71	1,55
НТҶ	1,35	1,71	1,96	1,42	0,8	1,54	1,3	1,28	1,63	1,13	1,50	1,25
Ба ҳисоби миёна дар ҷумҳурӣ	1,22	1,42	1,57	1,60	1,69	1,68	1,50	1,50	1,52	1, 32	1,52	1,38

Замимаи 4. Тағйироти нархҳои миёнаи истеъмолӣ аз рӯи семоҳаҳои солҳои 2014 - 2017 дар Тоҷикистон (сомонӣ/кг)

				I квартал			II квартал			III квартал			IV квартал		
	2014	**2015**	**2016**	**2015**	**2016**	**2017**	**2015**	**2016**	**2017**	**2015**	**2016**	**2017**	**2014**	**2015**	**2016**
Картошка															
ш. Душанбе	2,99	2,29	1,95	3,15	1,98	3,10	2,10	1,88	4,62	1,97	1,92	3,80	3,07	1,93	2,03
Вилояти Суғд	2,76	1,95	1,68	2,73	1,61	2,91	2,08	1,64	4,77	1,43	1,65	3,13	2,75	1,57	1,80
Вилояти Хатлон	2,93	2,16	1,94	2,83	1,94	3,14	1,86	1,70	4,54	2,01	1,94	3,80	3,07	1,93	2,17
ВМКБ	х	х	х	х	х	3,74	х	х	5,78	х	х	5,17	х	х	х
Ба ҳисоби миёна дар ҷумҳурӣ	2,89	2,13	1,86	2,90	1,85	3,22	2,01	1,74	4,93	1,80	1,84	3,97	2,96	1,81	2,00
Шир															
ш. Душанбе	3,96	3,90	3,74	4,33	4,00	4,43	3,43	3,50	3,63	3,57	3,50	4,00	4,00	4,27	3,97
Вилояти Суғд	3,00	3,01	2,96	3,00	3,03	3,00	3,00	2,92	2,98	3,00	2,92	2,97	3,00	3,05	2,98
Вилояти Хатлон	3,11	3,51	3,53	3,81	3,79	3,68	3,36	3,33	3,33	3,20	3,39	3,37	3,00	3,67	3,62
ВМКБ	х	х	х	х	х	4,27	х	х	4,27	х	х	4,27	х	х	х
Ба ҳисоби миёна дар ҷумҳурӣ	3,36	3,47	3,41	3,71	3,61	3,85	3,26	3,25	3,55	3,25	3,27	3,65	3,33	3,66	3,52
Орди навъи якум															
ш. Душанбе	2,91	3,86	3,16	3,38	3,40	3,18	3,48	3,29	3,34	3,57	3,15	3,32	3,12	5,00	3,0
Вилояти Суғд	2,64	3,65	2,90	3,08	3,14	3,02	3,26	3,02	3,09	3,28	2,87	3,08	2,90	4,98	2,87
Вилояти Хатлон	2,89	3,72	3,15	3,26	3,36	3,28	3,45	3,33	3,31	3,50	3,12	3,31	3,11	4,67	3,13
ВМКБ	х	х	х	х	х	3,64	х	х	3,67	х	х	3,67	х	х	х
Ба ҳисоби миёна дар ҷумҳурӣ	2,81	3,74	3,07	3,24	3,30	3,28	3,39	3,21	3,35	3,45	3,05	3,34	3,04	4,88	3,03
Гандум															
г. Душанбе	2,20	2,40	2,47	2,09	2,50	2,50	2,61	2,47	2,54	2,40	2,45	2,73	2,15	2,50	2,45
Согдийская область	1,71	1,95	1,85	2,03	1,88	1,88	2,18	1,89	2,01	1,97	1,80	2,13	1,87	1,77	1,84
Хатлонская область	1,57	1,87	1,96	1,78	1,87	1,99	2,00	2,01	2,10	1,81	2,00	2,11	1,60	1,81	1,95
В среднем по республике	1,81	2,07	2,09	1,97	2,08	2,12	2,26	2,12	2,22	2,06	2,08	2,32	1,87	2,03	2,08
Биринч															
ш. Душанбе	8,88	9,73	10,03	9,00	10,50	7,83	9,50	10,20	7,0	10,73	10,20	7,00	9,17	10,30	9,23
Вилояти Суғд	6,53	7,52	6,73	6,93	6,89	5,77	7,67	6,64	5,82	8,37	6,89	6,43	7,15	7,12	6,49
Вилояти Хатлон	6,83	7,66	7,28	6,66	7,31	6,82	7,30	7,39	6,82	8,45	7,43	6,91	6,72	8,23	6,98
ВМКБ	х	х	х	х	х	10,51	х	х	10,51	х	х	10,67	х	х	х
Ба ҳисоби миёна дар ҷумҳурӣ	7,41	8,31	8,01	7,53	8,23	7,73	8,16	8,08	7,54	8,98	8,17	7,75	7,68	8,55	7,57
Шакар															
ш. Душанбе	5,02	5,70	6,95	5,25	6,67	6,87	5,48	7,00	7,58	6,02	7,03	7,80	5,00	6,05	7,0
Вилояти Суғд	4,83	5,59	6,85	5,02	6,63	6,68	5,52	6,79	7,43	5,84	6,97	7,42	4,99	5,99	7,01
Вилояти Хатлон	4,86	5,57	7,14	5,00	6,73	7,07	5,47	7,01	7,53	5,78	7,42	7,77	4,98	6,03	7,38
ВМКБ	х	х	х	х	х	7,92	х	х	8,00	х	х	8,67	х	х	х
Ба ҳисоби миёна дар ҷумҳурӣ	4,90	5,62	6,98	5,08	6,68	7,14	5,49	6,93	7,64	5,88	7,14	7,92	4,99	6,02	7,16

				I квартал			II квартал			III квартал			IV квартал		
	2014	2015	2016	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2014	2015	2016
Пиёз															
ш. Душанбе	2,15	2,10	1,47	3,10	1,87	2,05	1,90	1,35	2,43	1,70	1,27	3,52	2,57	1,72	1,40
Вилояти Суғд	1,83	1,78	1,32	2,70	1,42	1,83	1,97	1,26	2,66	1,25	0,99	3,06	2,48	1,21	1,22
Вилояти Хатлон	2,17	1,98	1,50	3,04	1,99	2,49	1,86	1,20	2,68	1,41	1,21	3,48	2,62	1,61	1,62
ВМКБ	x	x	x	x	x	3,19	x	x	3,53	x	x	4,76	x	x	x
Ба ҳисоби миёна дар ҷумҳурӣ	2,05	1,96	1,40	2,95	1,76	2,39	1,91	1,27	2,83	1,45	1,15	3,70	2,55	1,51	1,41
Равғани пахта															
ш. Душанбе	9,40	10,27	11,28	9,60	11,03	11,50	10,2	11,23	11,73	10,57	11,50	11,87	9,50	10,70	11,33
Вилояти Суғд	7,69	8,71	10,26	8,04	10,00	10,94	8,52	10,16	10,96	8,95	10,23	10,53	7,92	9,33	10,64
Вилояти Хатлон	7,58	8,10	9,89	7,74	9,75	10,40	7,95	9,97	10,68	8,16	9,95	10,91	7,53	8,55	9,90
ВМКБ	x	x	x	x	x	12,25	x	x	13,10	x	x	13,55	x	x	x
Ба ҳисоби миёна дар ҷумҳурӣ	8,22	9,02	10,48	8,46	10,26	11,27	8,89	10,45	11,62	9,23	10,56	11,71	8,31	9,53	10,62
Гӯшти гусфанд															
ш. Душанбе	36,63	36,50	33,21	37,33	33,50	33,50	37,00	33,33	36,10	36,33	33,00	36,17	38,00	35,33	33,00
Вилояти Суғд	35,57	35,95	33,23	36,00	33,11	33,59	36,00	32,78	36,97	36,05	33,35	39,93	36,62	35,73	33,67
Вилояти Хатлон	35,29	34,95	32,14	35,96	32,46	32,60	35,50	32,04	35,12	35,04	32,03	34,71	37,14	33,39	32,04
ВМКБ	x	x	x	x	x	30,74	x	x	31,49	x	x	31,98	x	x	x
Ба ҳисоби миёна дар ҷумҳурӣ	35,83	35,80	32,86	36,44	33,02	32,61	36,17	32,72	34,92	35,81	32,79	35,70	37,25	34,82	32,90
Гушти гов															
ш. Душанбе	36,04	35,50	32,79	36,50	32,50	32,83	36,00	32,50	36,50	35,67	33,33	37,67	37,67	33,83	32,83
Вилояти Суғд	30,82	32,05	30,62	32,58	29,67	31,04	32,15	30,13	33,87	32,15	31,17	36,16	32,38	31,32	31,52
Вилояти Хатлон	33,86	32,68	30,10	33,36	29,49	29,65	32,86	30,00	34,07	33,14	30,47	36,00	35,79	31,36	30,42
ВМКБ	x	x	x	x	x	29,25	x	x	30,00	x	x	30,49	x	x	x
Ба ҳисоби миёна дар ҷумҳурӣ	33,57	33,41	31,17	34,15	30,55	30,69	33,67	30,88	33,61	33,65	31,66	35,08	35,28	32,17	31,59
Гӯшти мурғ															
ш. Душанбе	17,00	17,00	19,42	18,50	18,00	19,17	17,00	20,00	19,67	17,00	20,0	20,90	17,00	17,00	19,67
Вилояти Суғд	12,73	13,09	13,98	16,52	13,66	14,21	13,00	13,91	14,30	13,00	14,09	16,21	12,91	13,38	14,24
Вилояти Хатлон	14,09	15,24	15,00	18,12	15,00	14,80	15,24	15,00	14,39	15,24	15,00	14,80	14,30	15,24	15,00
ВМКБ	x	x	x	x	x	19,51	x	x	19,51	x	x	19,51	x	x	x
Ба ҳисоби миёна дар ҷумҳурӣ	14,60	15,11	16,13	17,71	15,55	16,92	15,08	16,30	17,02	15,08	16,36	17,85	14,74	15,21	16,30
Тухм 10 дона															
ш. Душанбе	7,59	7,40	7,84	7,50	7,60	8,13	7,33	7,43	7,87	7,29	7,60	7,40	7,67	7,50	8,73
Вилояти Суғд	6,32	6,30	6,92	6,28	6,50	7,73	6,05	6,33	7,49	6,06	6,58	6,74	6,39	6,82	8,27
Вилояти Хатлон	6,96	7,15	7,45	7,07	7,26	8,39	6,88	7,03	7,52	7,12	6,90	7,30	7,09	7,52	8,61
ВМКБ	x	x	x	x	x	9,93	x	x	9,49	x	x	9,49	x	x	x
Ба ҳисоби миёна дар ҷумҳурӣ	6,95	6,95	7,40	6,95	7,12	8,55	6,75	6,93	8,09	6,82	7,03	7,73	7,05	7,28	8,54

Замимаи 5. Нишондиҳандаҳои ҷудогонаи буҷети хонаводаҳо аз рӯи гурӯҳҳои даҳфоизаи аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон (аз рӯи маълумотҳои таҳқиқоти интихобии хонаводаҳо)

	Ҳамаи хонаводаҳо				аз он ҷумла:							
					шаҳрҳо				деҳот			
	10 фоизи аҳолии таъминоташ камтарин		10 фоизи аҳолии таъминоташ пурра		10 фоизи аҳолии таъминоташ камтарин		10 фоизи аҳолии таъминоташ пурра		10 фоизи аҳолии таъминоташ камтарин		10 фоизи аҳолии таъминоташ пурра	
	нӯҳ моҳи с.2016	нӯҳ моҳи с.2017	нӯҳ моҳи с.2016	нӯҳ моҳи с.2017	нӯҳ моҳи с.2016	нӯҳ моҳи с.2017	нӯҳ моҳи с.2016	нӯҳ моҳи с.2017	нӯҳ моҳи с.2016	нӯҳ моҳи с.2017	нӯҳ моҳи с.2016	нӯҳ моҳи с.2017
Даромадҳои пулӣ (сомонӣ)	80,32	93,10	799,68	1001,23	126,17	127,16	914,85	1036,39	64,20	80,17	758,58	988,33
аз он ҷумла:												
даромадҳои меҳнатӣ	47,18	47,20	334,44	359,18	96,66	91,33	526,45	541,02	29,76	30,84	266,42	292,06
пардохтҳои иҷтимоӣ (нафақа, стипендия, ёрдампулӣ ва дигар пардохтҳо)	13,15	16,97	28,81	31,3	13,56	16,26	33,84	44,09	13,01	17,13	27,03	26,58
Мадохилот аз фурӯши маҳсулоти кишоварзӣ, хӯроки чорво, чорво ва ғайра	2,03	1,29	113,56	142,18	-	-	7,02	5,01	2,76	1,76	151,32	192,84
Дигар мадохилот (аз он ҷумла интиқоли маблағҳо)	17,42	27,64	323,77	468,57	13,89	19,56	347,54	446,27	18,68	30,44	315,05	476,85
Хароҷоти пулӣ (сомонӣ)	171,01	199,51	605,30	740,51	168,89	185,21	762,82	816,16	171,55	203,65	549,34	712,64
аз он ҷумла:												
хароҷоти истеъмолӣ	159,50	177,44	524,37	610,90	159,67	179,17	692,22	731,72	159,25	175,84	464,74	566,33
харид кардани хӯрокворӣ якҷоя бо хӯроки умумӣ	102,04	106,95	223,74	245,23	99,50	74,72	296,58	317,62	102,86	105,50	197,92	218,52
харид кардани молҳои ғайриозуқа барои истифодаи шахсӣ	34,32	45,52	212,91	248,48	30,47	33,80	268,79	243,84	35,62	49,55	192,92	250,21
пардохти хизматрасонӣ	23,02	24,91	87,01	116,56	29,68	36,03	126,27	169,92	20,63	20,72	73,17	96,86
хариди машрубот	0,07	0,06	0,90	0,63	0,02	0,01	0,20	0,34	0,08	0,08	1,14	0,74

	Ҳамаи хонаводаҳо				аз он ҷумла:							
					шаҳрҳо				деҳот			
	10 фоизи аҳолии таъминоташ камтарин		10 фоизи аҳолии таъминоташ пурра		10 фоизи аҳолии таъминоташ камтарин		10 фоизи аҳолии таъминоташ пурра		10 фоизи аҳолии таъминоташ камтарин		10 фоизи аҳолии таъминоташ пурра	
	нӯҳ моҳи с.2016	нӯҳ моҳи с.2017	нӯҳ моҳи с.2016	нӯҳ моҳи с.2017	нӯҳ моҳи с.2016	нӯҳ моҳи с.2017	нӯҳ моҳи с.2016	нӯҳ моҳи с.2017	нӯҳ моҳи с.2016	нӯҳ моҳи с.2017	нӯҳ моҳи с.2016	нӯҳ моҳи с.2017
Як узви хонавода дар як моҳ истеъмол кардааст, килограмм												
Маҳсулоти нонӣ	11,39	12,19	13,57	13,18	9,49	10,93	11,72	11,56	12,04	12,58	14,22	13,78
Картошка	2,69	2,90	3,87	3,71	2,54	2,74	3,66	3,72	2,74	2,94	3,95	3,70
Сабзавоту полизӣ	7,32	7,19	12,05	13,24	6,25	6,29	13,59	13,73	7,68	7,47	11,49	13,06
Мева, буттамева, меваи хушк	0,82	0,77	2,01	1,88	0,92	0,97	2,44	2,47	0,78	0,70	1,85	1,66
Гӯшт ва маҳсулоти гӯштӣ	0,67	0,67	2,00	1,84	0,65	0,65	2,34	2,27	0,68	0,68	1,88	1,68
Шир ва маҳсулоти ширӣ	4,93	4,34	7,70	7,91	2,22	2,17	7,39	7,25	5,88	5,10	7,80	8,15
Моҳӣ ва маҳсулоти моҳӣ	0,01	0,01	0,04	0,04	0,01	0,01	0,07	0,08	0,01	0,01	0,03	0,03
Тухм (дона)	0,04	0,04	0,10	0,10	0,04	0,04	0,12	0,12	0,04	0,04	0,09	0,09
Қанд ва маҳсулоти қаннодӣ	0,94	0,97	1,40	1,48	0,79	0,88	1,43	1,50	0,99	0,99	1,39	1,47
Равғани растанӣ ва дигар равғанҳо	1,14	1,26	1,66	1,71	1,02	1,11	1,52	1,58	1,17	1,30	1,71	1,75

Замимаи 6. Тақсимоти хонаводаҳо ва аҳолии онҳо аз рӯи андозаи ҳисоби миёнаи даромади пулии умумии ҳар аъзои хонавода ва даромади дар ихтиёрдоштаи онҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар нӯҳ моҳи солҳои 2016-2017 (аз рӯи маълумоти таҳқиқоти интихобии хонаводаҳо, ба ҳисоби фоиз)

	Тақсимот аз рӯи даромади пулӣ дар нӯҳ моҳи соли 2016			
	умумӣ		дар ихтиёрдошта	
	шумораи хонаводаҳои тадқиқшуда	аҳолии онҳо	шумораи хонаводаҳои тадқиқшуда	аҳолии онҳо
Ҳамагӣ	2956	17607	2956	17607
аз он ҷумла				
даромади пулӣ ба ҳисоби миёна ба ҳар нафар аҳолӣ дар як моҳ, сомонӣ				
то 80,00	11,6	14,3	12,0	14,6
80,01-100,00	10,5	12,8	10,6	12,9
100,01-120,00	11,8	13,6	12,3	14,0
120,01-140,00	11,5	12,3	12,1	12,8
140,01-160,00	10,5	10,5	10,5	10,5
160,01-180,00	8,1	7,8	8,0	7,5
180,01-200,00	6,5	5,9	6,5	5,9
200,01-220,00	5,4	4,7	5,2	4,5
220,01-240,00	3,8	3,3	3,8	3,3
240,01-260,00	3,4	2,9	3,2	2,6
260,01-280,00	2,9	2,3	2,9	2,4
280,01-300,00	2,2	1,8	2,0	1,6
300,01-320,00	1,9	1,4	1,7	1,3
320,01-340,00	1,4	1,0	1,2	0,9
340,01-360,00	1,0	0,8	1,1	0,8
360,01-380,00	1,0	0,7	0,9	0,6
380,01-400,00	0,8	0,6	0,8	0,6
400,01-420,00	0,7	0,4	0,6	0,4
420,01 ва зиёд	4,9	3,1	4,5	2,8

	Тақсимот аз рӯи даромади пулӣ дар нӯҳ моҳи соли 2017			
	умумӣ		дар ихтиёрдошта	
	шумораи хонаводаҳои тадқиқшуда	аҳолии онҳо	шумораи хонаводаҳои тадқиқшуда	аҳолии онҳо
Ҳамагӣ	2960	17479	2960	17479
аз он ҷумла				
даромади пулӣ ба ҳисоби миёна ба ҳар нафар аҳолӣ дар як моҳ, сомонӣ				
то 80,00	7,9	9,7	8,2	10,0
80,01-100,00	8,2	10,3	8,6	10,7
100,01-120,00	11,5	13,4	11,7	13,6
120,01-140,00	9,7	10,6	10,1	11,0
140,01-160,00	9,9	1,4	10,4	10,8
160,01-180,00	8,3	8,5	8,1	8,2
180,01-200,00	6,8	6,7	7,0	6,8
200,01-220,00	6,5	5,8	6,2	5,5
220,01-240,00	4,8	4,5	4,8	4,4
240,01-260,00	3,6	3,0	3,5	3,0
260,01-280,00	3,4	2,9	3,3	2,7
280,01-300,00	2,9	2,3	2,8	2,3
300,01-320,00	2,6	2,1	2,2	1,7
320,01-340,00	1,4	1,1	1,3	1,1
340,01-360,00	1,5	1,1	1,5	1,1
360,01-380,00	1,3	1,1	1,2	1,0
380,01-400,00	1,0	0,7	0,9	0,6
400,01-420,00	1,0	0,6	1,0	0,6
420,01ва зиёд	7,7	5,1	7,2	4,8

Замимаи 7. Хароҷоти пулии хонаводаҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (аз рӯи маълумоти таҳқиқоти интихобии хонаводаҳо)

	дар нӯҳ моҳи с.2016						дар нӯҳ моҳи с.2017					
	Ба як узви хонаво-да дар як моҳ, сомонӣ	аз он ҷумла:		Ба як узви хонаво да дар як моҳ, сомонӣ	аз он ҷумла:		Ба як узви хонаво-да дар як моҳ, сомонӣ	аз он ҷумла:		Ба як узви хонаво-да дар як моҳ, сомонӣ	аз он ҷумла:	
		дар шаҳр	дар деҳот		дар шаҳр	дар деҳот		дар шаҳр	дар деҳот		дар шаҳр	дар деҳот
Хароҷоти пулӣ	**275,13**	**342,60**	**250,53**	**100**	**100**	**100**	**317,72**	**368,86**	**298,55**	**100**	**100**	**100**
аз он ҷумла:												
Хароҷоти истеъмолӣ	**252,22**	**317,94**	**228,28**	**91,67**	**92,80**	**91,12**	**285,99**	**341,73**	**265,20**	**90,1**	**92,64**	**88,83**
аз он ҷумла:												
барои хӯрок	142,82	172,94	131,80	56,63	54,39	57,54	157,31	187,62	146,01	55,01	54,90	55,06
барои хариди молҳои ғайриозуқа	71,07	84,55	66,13	28,18	26,59	28,97	84,22	87,82	82,77	29,45	25,70	31,21
аз он ҷумла:												
либос, пойафзол, газвор	24,70	30,14	22,70	34,75	35,65	34,33	28,12	32,96	26,32	33,39	37,53	31,80
мебел ва ашёи фарҳангию маишӣ	8,56	12,19	7,25	12,04	14,42	10,96	9,32	10,36	8,93	11,07	11,80	10,79
Доруворӣ, асбобу анҷоми тиббӣ	8,96	12,4	7,69	12,61	14,67	11,63	9,74	13,71	8,27	11,56	15,61	9,99
маводҳои сохтмонӣ	10,23	6,14	11,68	14,39	7,26	17,66	13,66	5,23	16,70	16,22	5,96	20,18
сӯзишворӣ	1,63	0,57	2,01	2,29	0,67	3,04	2,73	0,89	3,40	3,24	1,01	4,11
барои хариди маснуоти тамоку	0,34	0,24	0,38	0,48	0,28	0,57	0,37	0,27	0,40	0,44	0,31	0,48
барои хариди машрубот	0,21	0,09	0,25	0,30	0,11	0,38	0,21	0,13	0,23	0,25	0,15	0,28
пардохти хизматрасонии шахсӣ	38,12	60,35	30,09	15,11	18,98	13,18	44,25	66,17	36,19	15,47	19,36	13,65
аз он ҷумла:												

	дар нӯҳ моҳи с.2016						дар нӯҳ моҳи с.2017					
	Ба як узви хонаво-да дар як моҳ, сомонӣ	аз он ҷумла:		Ба як узви хонаво да дар як моҳ, сомонӣ	аз он ҷумла:		Ба як узви хонаво-да дар як моҳ, сомонӣ	аз он ҷумла:		Ба як узви хонаво-да дар як моҳ, сомонӣ	аз он ҷумла:	
		дар шаҳр	дар деҳот		дар шаҳр	дар деҳот		дар шаҳр	дар деҳот		дар шаҳр	дар деҳот
пардохти хизмати коммуналӣ	12,26	21,50	8,92	32,16	35,63	29,64	15,14	26,40	11,01	34,21	39,90	30,42
аз он ҷумла:												
манзилгоҳ	0,46	1,08	0,24	3,75	5,02	2,69	0,44	1,11	0,19	2,91	4,20	1,73
хизмати коммуналӣ	11,78	20,42	8,68	96,08	94,98	97,31	14,70	25,29	10,82	97,09	95,80	98,27
аз он ҷумла пардохти қувваи барқ	6,77	12,32	4,68	57,47	60,33	53,92	8,68	16,04	5,98	59,05	63,42	55,27
пардохти хизмати маишӣ	15,35	24,56	12,02	40,27	40,70	39,95	18,85	30,25	14,66	42,60	45,72	40,51
аз он ҷумла барои дӯхту таъмири либосу пойафзол	0,77	0,64	0,81	5,02	2,61	6,74	0,96	0,74	1,04	5,09	2,45	7,09
хизмати фарҳангию маърифатӣ	0,05	0,09	0,03	1,31	0,15	0,10	0,11	0,24	0,06	0,25	0,36	0,17
пардохт барои таҳсил	3,36	5,28	2,67	8,81	8,75	8,87	4,36	7,87	3,07	9,85	11,89	8,48
пардохт барои ёрии тиббӣ	2,12	3,01	1,79	5,56	4,99	5,95	2,38	2,82	2,21	5,38	4,26	6,11
пардохт барои санаторияю муолиҷа, инчунин истироҳат	0,20	0,12	0,22	0,52	0,20	0,73	0,23	0,45	0,14	0,52	0,68	0,39
пардохти хизмати нақлиёт	11,84	18,76	9,35	31,06	31,09	31,07	12,36	14,71	11,48	27,93	22,23	31,72
пардохти хизмати алоқа	4,23	6,30	3,48	11,10	10,44	11,57	4,57	6,77	3,76	10,33	10,23	10,39
пардохти хизмати соҳаи ҳуқуқ	0,19	0,16	0,19	0,50	0,27	0,63	0,21	0,15	0,24	0,47	0,23	0,66
Андозҳо ва дигар пардохтҳо	6,30	14,98	3,18	2,29	4,37	1,27	8,48	15,70	5,84	2,67	4,26	1,96
Дигар хароҷот	16,61	9,68	19,07	6,04	2,83	7,61	23,25	11,43	27,51	7,32	3,10	9,21

Тақсимоти хонаводаҳо ва аҳолии онҳо аз рӯи андозаи ҳисоби миёнаи хароҷоти истеъмолӣ дар нӯҳ моҳи соли 2016 (аз рӯи маълумоти таҳқиқоти интихобии хонаводаҳо; ба ҳисоби фоиз)

	Шумораи хонаводаҳои тадқиқшуда	Аҳолии онҳо	Хонаводаҳое, ки иборат аст аз:					Хонаводаҳое, ки фарзандони то 16 сола доранд	аз он ҷумла хонаводаҳои дорои			
			1 нафар	2 нафар	3 нафар	4 нафар	5 нафар ва зиёд		1 фарзанд	2 фар-занд	3 фар-занд	4 фарзанд ва бештар
Ҳамагӣ	3000	17592	31	123	303	474	2024	2459	623	710	589	537
аз он ҷумла аз рӯи хароҷоти истеъмолӣ ба ҳар нафар аҳолӣ дар як моҳ, сомонӣ												
то 80,00	5,5	7,4	0,0	0,0	1,3	2,7	7,1	6,4	2,9	5,1	7,3	11,4
80,01-100,00	11,9	15,3	0,0	2,4	2,0	5,3	15,7	13,6	8,5	12,0	13,4	21,8
100,01-120,00	15,8	17,9	3,2	3,3	5,9	10,8	19,5	17,4	10,4	16,3	20,4	23,5
120,01-140,00	12,9	13,9	3,2	4,1	5,0	12,2	15,0	14,2	13,3	14,1	14,4	15,3
140,01-160,00	11,4	11,5	6,5	4,9	11,2	12,4	11,7	11,7	11,2	11,7	12,4	11,5
160,01-180,00	9,4	8,3	3,2	8,9	13,9	12,7	8,1	9,1	12,4	8,0	10,5	5,0
180,01-200,00	6,3	5,4	0,0	8,9	8,6	9,7	5,1	6,2	7,7	7,6	6,1	2,6
200,01-220,00	5,5	4,5	0,0	8,9	7,9	8,0	4,4	4,9	7,1	4,9	4,9	2,4
220,01-240,00	4,7	4,0	9,7	7,3	5,9	6,3	4,0	4,4	6,3	5,4	3,6	1,9
240,01-260,00	2,9	2,3	6,5	4,1	6,6	3,4	2,2	2,4	4,7	2,5	1,0	1,1
260,01-280,00	1,7	1,3	3,2	4,1	4,6	2,1	0,9	1,4	2,1	1,8	0,8	0,6
280,01-300,00	2,4	1,6	6,5	8,9	4,6	3,2	1,4	1,7	2,6	1,7	1,7	0,6
300,01-320,00	1,5	1,1	0,0	7,3	2,6	1,5	0,9	1,1	2,1	0,8	0,5	1,1
320,01-340,00	1,0	0,7	0,0	2,4	1,3	1,5	0,7	0,8	1,3	1,4	0,2	0,0
340,01-360,00	0,9	0,7	3,2	2,4	1,7	1,7	0,4	0,8	0,8	1,5	0,3	0,2
360,01-380,00	0,7	0,5	0,0	1,6	2,0	1,3	0,3	0,5	1,1	0,7	0,0	0,0
380,01-400,00	0,6	0,4	0,0	1,6	2,3	0,4	0,3	0,4	0,8	0,4	0,2	0,0
400,01-420,00	0,4	0,3	3,2	1,6	1,7	0,6	0,1	0,3	0,6	0,3	0,3	0,0
420,01 ва зиёд	4,6	2,9	51,6	17,1	10,9	4,2	2,2	2,8	1,2	3,7	1,9	1,1

Тақсимоти хонаводаҳо ва аҳолии онҳо аз рӯи андозаи ҳисоби миёнаи хароҷоти истеъмолӣ дар нуҳ моҳи соли 2017 (аз рӯи маълумоти таҳқиқоти интихобии хонаводаҳо, ба ҳисоби фоиз)

	Шумораи хонаводаҳои тадқиқшуда	Аҳолии онҳо	Хонаводаҳое, ки иборат аст аз:					Хонаводаҳое, ки фарзандони то 16 сола доранд	аз он ҷумла хонаводаҳои дорои:			
			1 нафар	2 нафар	3 нафар	4 нафар	5 нафар ва зиёдтар		1 фарзанд	2 фарзанд	3 фарзанд	4 фарзанд ва бештар
Ҳамагӣ	3000	17268	24	143	305	461	2025	2464	624	724	606	510
аз он ҷумла аз рӯи хароҷоти истеъмолӣ ба ҳар нафар аҳолӣ дар як моҳ, сомонӣ												
то 80,00	4,9	6,7	0,0	0,7	1,0	1,3	6,6	5,6	1,6	4,7	5,8	11,8
80,01-100,00	8,1	10,6	4,2	0,0	1,6	2,2	11,1	9,4	4,2	7,3	10,2	17,6
100,01-120,00	13,2	15,4	0,0	2,8	4,3	8,9	16,4	14,6	10,3	12,3	16,3	21,0
120,01-140,00	13,2	14,1	0,0	3,5	6,6	11,7	15,4	14,6	12,0	15,2	14,9	16,7
140,01-160,00	11,0	11,1	4,2	7,7	8,2	11,3	11,8	11,5	10,9	12,2	12,0	10,6
160,01-180,00	9,8	9,5	12,5	2,1	9,8	11,7	9,9	9,7	11,5	8,4	12,2	6,5
180,01-200,00	8,4	7,5	4,2	8,4	10,8	13,0	7,1	8,2	10,4	9,8	7,3	4,1
200,01-220,00	6,6	6,0	0,0	7,0	11,1	8,2	5,6	6,3	8,7	6,9	5,6	3,5
220,01-240,00	4,8	4,1	4,2	7,7	7,5	6,9	3,8	4,3	5,3	5,9	3,3	2,0
240,01-260,00	3,7	2,9	0,0	8,4	7,9	5,6	2,3	3,0	3,8	3,5	2,5	1,8
260,01-280,00	2,6	2,0	4,2	4,9	4,3	4,6	1,6	2,2	3,7	2,3	1,7	1,0
280,01-300,00	2,1	1,6	0,0	9,8	3,6	2,6	1,3	1,6	2,7	1,9	0,7	0,8
300,01-320,00	2,0	1,4	4,2	8,4	3,6	2,4	1,2	1,4	2,6	1,7	1,0	0,2
320,01-340,00	1,1	0,8	0,0	5,6	1,3	2,0	0,6	1,0	1,4	1,2	0,8	0,4
340,01-360,00	1,1	0,9	4,2	2,1	1,6	1,1	0,8	0,9	1,3	1,1	1,0	0,2
360,01-380,00	1,0	0,8	8,3	3,5	2,6	1,1	0,5	0,7	1,0	0,6	0,7	0,6
380,01-400,00	0,7	0,5	4,2	3,5	1,0	0,7	0,4	0,5	1,3	0,6	0,2	0,0
400,01-420,00	0,5	0,4	4,2	2,1	0,7	0,2	0,4	0,4	0,5	0,4	0,5	0,2
420,01 ва зиёд	5,1	3,7	41,7	11,9	12,5	4,6	3,1	4,0	6,9	4,0	3,5	1,2

Замимаи 8. Истеъмоли хӯрокворӣ ба ҳисоби миёна ба ҳар узви хонаводаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон (аз рӯи маълумоти таҳқиқоти интихобии хонаводаҳо)

(дар як моҳ; кг)

	дар нӯҳ моҳи соли 2016			дар нӯҳ моҳи соли 2017		
	Ҳамагӣ	аз он ҷумла:		Ҳамагӣ	аз он ҷумла:	
		дар шаҳр	дар деҳот		дар шаҳр	дар деҳот
Маҳсулоти нонӣ	12,29	11,01	12,76	13,27	12,65	13,49
Картошка	3,27	3,28	3,27	3,37	3,70	3,26
Сабзавоту полизӣ	12,64	13,33	12,41	14,82	14,84	14,8
Мева ва буттамева, хушкмева	3,26	2,80	3,43	3,34	2,72	3,56
Қанд ва маҳсулоти қаннодӣ	1,10	1,11	1,10	1,23	1,35	1,19
Гӯшт ва маҳсулоти гӯштӣ	1,24	1,26	1,23	1,19	1,36	1,13
Моҳӣ ва маҳсулоти моҳӣ	0,02	0,02	0,08	0,02	0,03	0,02
Шир ва маҳсулоти ширӣ	5,92	3,95	6,63	5,50	4,01	6,04
Тухм, (дона)	6,85	7,45	6,65	6,76	7,01	6,67
Равғани растанӣ ва маргарин	1,37	1,27	1,41	1,45	1,45	1,45

БУЛЛЕТЕНИ ИТТИЛООТӢ
ДАР БОРАИ БЕХАТАРИИ ОЗУҚАВОРӢ ВА КАМБИЗОАТӢ

/дар зери таҳрири - Директори
Агентии омори назди Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон – Ҳасанзода Г.К.
734025 Тоҷикистон ш.Душанбе, кӯчаи Бохтар 17/